

PERSPEKTIVA TRŽIŠTA OSIGURANJA U ODRŽIVOJ ZELENOJ EKONOMIJI

Jokić, Mirna

Master's thesis / Diplomski rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Economics in Osijek / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Ekonomski fakultet u Osijeku**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:145:694323>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-04-19**

Repository / Repozitorij:

[EFOS REPOSITORY - Repository of the Faculty of Economics in Osijek](#)

Sveučilište Josipa Juraj Strossmayera u Osijeku

Ekonomski fakultet u Osijeku

Diplomski studij Financijski menadžment

Mirna Jokić

**PERSPEKTIVA TRŽIŠTA OSIGURANJA U ODRŽIVOJ
ZELENOJ EKONOMIJI**

Diplomski rad

Osijek, 2021.

Sveučilište Josipa Juraj Strossmayera u Osijeku

Ekonomski fakultet u Osijeku

Diplomski studij Financijski menadžment

Mirna Jokić

**PERSPEKTIVA TRŽIŠTA OSIGURANJA U ODRŽIVOJ
ZELENOJ EKONOMIJI**

Diplomski rad

Kolegij: Financijsko posredništvo

JMBAG: 0010219974

e-mail: mirnajokic@gmail.com

Mentor: prof.dr.sc. Dubravka Pekanov Starčević

Komentor: Ana Zrnić, univ. spec. oec

Osijek, 2021.

Josip Juraj Strossmayer University of Osijek

Faculty of Economics in Osijek

Undergraduate or Graduate Study Financial management

Mirna Jokić

**INSURANCE MARKET PERSPECTIVE IN A SUSTAINABLE
GREEN ECONOMY**

Graduate paper

Osijek, 2021.

IZJAVA
O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI,
PRAVU PRIJENOSA INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA,
SUGLASNOSTI ZA OBJAVU U INSTITUCIJSKIM REPOZITORIJIMA
I ISTOVJETNOSTI DIGITALNE I TISKANE VERZIJE RADA

1. Kojom izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da je diplomski rad isključivo rezultat osobnoga rada koji se temelji na mojim istraživanjima i oslanja se na objavljenu literaturu. Potvrđujem poštivanje nepovredivosti autorstva te točno citiranje radova drugih autora i referiranje na njih.
2. Kojom izjavljujem da je Ekonomski fakultet u Osijeku, bez naknade u vremenski i teritorijalno neograničenom opsegu, nositelj svih prava intelektualnoga vlasništva u odnosu na navedeni rad pod licencom *Creative Commons Imenovanje – Nekomercijalno – Dijeli pod istim uvjetima 3.0 Hrvatska*.
3. Kojom izjavljujem da sam suglasan/suglasna da se trajno pohrani i objavi moj rad u institucijskom digitalnom repozitoriju Ekonomskoga fakulteta u Osijeku, repozitoriju Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku te javno dostupnom repozitoriju Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (u skladu s odredbama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, NN br. 123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 02/07, 46/07, 45/09, 63/11, 94/13, 139/13, 101/14, 60/15).
4. izjavljujem da sam autor/autorica predanog rada i da je sadržaj predane elektroničke datoteke u potpunosti istovjetan sa dovršenom tiskanom verzijom rada predanom u svrhu obrane istog.

Ime i prezime studenta/studentice: Mirna Jokić

JMBAG: 0010219974

OIB: 88403195426

e-mail za kontakt: mirnajokic@gmail.com

Naziv studija: Financijski menadžment

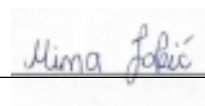
Naslov rada: Perspektiva tržišta osiguranja u održivoj zelenoj ekonomiji

Mentor/mentorica diplomskog rada: prof.dr.sc. Dubravka Pekanov Starčević

Komentor: Ana Zrnić, univ. spec. oec

U Osijeku, 2021. godine

Potpis

Perspektiva tržišta osiguranja u održivoj zelenoj ekonomiji

SAŽETAK

Održiva budućnost razvoja neke zemlje, ali i građana koji u njoj žive, ogleda se u zelenoj ekonomiji. Zelena ekonomija i zeleni rast postale su popularne teme u globalnoj politici u posljednjih par godina. Europska je unija 2019. godine usvojila Europski zeleni sporazum kojim se odlučila za novi obrazac razvoja gospodarstva koji uključuje sve zemlje Europske unije. Cilj je postići što veći gospodarski rast uz što manje negativnog utjecaja na okoliš. Međutim, Republika Hrvatska značajno zaostaje u ostvarenju ciljeva Europske unije, jer postoji kašnjenje u usvajanju i provedbi politika te se postavlja pitanje: „Hoće li Republika Hrvatska uspjeti postići ciljeve klimatske neutralnosti do 2050. godine i postati Zelena Hrvatska?“.

Hrvatsko tržište osiguranja može postati „zeleno“ uvođenjem različitih programa za očuvanje okoliša putem kojih bi se poticalo građane na vođenje brige o okolišu, digitalizacijom poslovanja, kupovinom poslovnih automobila koji troše manje goriva i stvaraju manje ugljičnog dioksida, smanjenjem potrošnje energenata i recikliranjem otpada. Osim navedenoga, mogu se uvesti i različita zelena osiguranja (zeleno osiguranje kuće, zeleno osiguranje automobila ili zeleno poslovno osiguranje) putem kojih se mogu davati različiti tzv. „zeleni“ popusti kako bi se potaklo fizičke i pravne osobe na kupnju i osiguranje ekoloških proizvoda poput hibridnog/električnog automobila ili kuće izgrađene od energetski učinkovitih materijala. U radu su istražena i analizirana osiguravajuća društva u održivoj zelenoj ekonomiji. Područja koja su istražena vezana su za društveno odgovorno poslovanje održivi razvoj, zaštitu okoliša te zelene proizvode osiguravajućih društava u Republici Hrvatskoj.

Ključne riječi: tržište osiguranja, zelena ekonomija, zeleno osiguranje, društveno odgovorno poslovanje

Insurance market perspective in a sustainable green economy

ABSTRACT

The future development of a country, but also of the citizens living in that country, is reflected in the Green Economy. Green economy and green growth have become popular topics in global politics in recent years. In 2019, the European Union adopted European Green Agreement a new pattern of economic development that includes all countries in the European Union. The goal is to achieve the highest possible economic growth with the lowest possible negative impact on the environment. However, the Republic of Croatia is significantly lagging behind in achieving the goals of European Union because there are many delays in the adoption and implementation of measures and the following questions arise: "Will the Republic of Croatia succeed in achieving the climate neutrality goals by 2050 and become a Green Croatia?"

The Croatian insurance market can become "green" by implementing various environmental protection programs that encourage citizens to take care of the environment, by digitalizing business, by purchasing business vehicles that consume less fuel and produce less carbon dioxide, by reducing energy consumption, and by recycling waste. In addition to the above measures, various green insurance policies can also be introduced (green home insurance, green car insurance or green business insurance) through which various so-called "green" discounts can be granted to encourage individuals and legal entities to buy and insure environmentally friendly products such as a hybrid/electric car or a house built with energy efficient materials. The paper examines and analyzes insurance companies in a sustainable green economy. The areas studied are: corporate social responsibility, sustainable development, environmental protection and green products of insurance companies in the Republic of Croatia.

Keywords: insurance market, green economy, green insurance, corporate social responsibility

SADRŽAJ

1. Uvod.....	1
2. Teorijski okvir tržišta osiguranja u Republici Hrvatskoj i zelena ekonomija	2
2.1. Tržište osiguranja u Republici Hrvatskoj	2
2.1.1. Pojam osiguranja	2
2.1.2. Sudionici tržišta osiguranja u Republici Hrvatskoj	4
2.1.2.1. Društva za osiguranje.....	4
2.1.2.2. Društva za reosiguranje	5
2.1.2.3. Hrvatski nuklearni POOL G.I.U.....	6
2.1.2.4. Hrvatski ured za osiguranje.....	6
2.1.2.5. Zastupnici i posrednici u osiguranju	8
2.1.2.6. Nadzor nad poslovima osiguranja.....	9
2.2. Zelena ekonomija i zeleno osiguranje	10
2.2.1. Uloga i sudionici u zelenoj ekonomiji.....	11
2.2.2. Načela zelene ekonomije.....	13
2.2.2.1. Načelo dobrog upravljanja.....	13
2.2.2.2. Načelo blagostanja i pravde.....	14
2.2.2.3. Načelo planetarnih granica, učinkovitosti i dostatnosti.....	14
2.2.3. Zeleno osiguranje	15
2.2.3.1. Zeleno osiguranje kuće	16
2.2.3.2. Zeleno osiguranje automobila	16
2.2.3.3. Zeleno poslovno osiguranje.....	17
3. Metodologija rada	18
4. Analiza tržišta osiguranja u Republici Hrvatskoj u održivoj zelenoj ekonomiji	19
4.1. Analiza osiguravajućih društava u održivoj zelenoj ekonomiji u Republici Hrvatskoj	19
4.1.1. UNIQA osiguranje d.d. u održivoj zelenoj ekonomiji	19
4.1.2. Adriatic osiguranje d.d. u održivoj zelenoj ekonomiji	20
4.1.3. Euroherc osiguranje d.d. u održivoj zelenoj ekonomiji.....	21

4.1.4. Triglav osiguranje d.d. u održivoj zelenoj ekonomiji	21
4.1.5. Sava osiguranje d.d. u održivoj zelenoj ekonomiji	21
4.1.6. GRAWE Hrvatska d.d. u održivoj zelenoj ekonomiji.....	22
4.2. Analiza zelenog osiguranja automobila u Republici Hrvatskoj u razdoblju od 2007. do 2020. godine	22
4.3. Analiza perspektive osiguravajućih društava u Republici Hrvatskoj u održivoj zelenoj ekonomiji.....	25
4.3.1. Analiza društveno odgovornog poslovanja osiguravajućih društava u Republici Hrvatskoj	26
4.3.2. Analiza održivog razvoja i zaštite okoliša kod osiguravajućih društava.....	28
4.3.3. Analiza zelenih proizvoda i usluga osiguravajućih društava	32
.....	33
5. Rasprava.....	34
6. Zaključak.....	35
Literatura	36
Prilog 1.....	40

1. Uvod

Predmet ovog diplomskog rada je istražiti perspektivu tržišta osiguranja u održivoj zelenoj ekonomiji, a cilj rada je analizirati društveno odgovorno poslovanje, održivi razvoj, zaštitu okoliša te zelene proizvode osiguravajućih društava u Republici Hrvatskoj.

Zaštita okoliša predstavlja jedan od većih globalnih problema te nije moguće samo očuvati okoliš uz zanemarivanje gospodarskog rasta i razvoja, već je važno uspostaviti održivi razvoj. Cilj održivog razvoja je stvoriti ekološku ravnotežu između gospodarskog i ekološkog sustava. Uz ekološki razvoj nadovezuje se pojam zelena ekonomija koja se pojavila 1989. godine, međutim pojam nije zaživio sve do 2008. godine kada je izbila financijska kriza. Iako ne postoji službena definicija zelene ekonomije, ipak je vrlo raširena u svijetu i sve joj se više pridaje važnosti. U Hrvatskoj je zelena ekonomija još uvijek relativno nov pojam i zahtjeva detaljnije promatranje. Ulaskom u Europsku uniju, RH je počela voditi veću brigu o okolišu te je počela uključivati i druge sudionike kako bi se što više pažnje posvetilo okolišu. Pred RH su postavljeni veliki izazovi s kojima se mora suočiti, međutim pokušat će pokrenuti zeleni val ulaganja tako što će proizvoditi čistu energiju, voditi brigu o emisiji ugljika, energetske obnavljati zgrade i kuće kao i povećati energetske učinkovitost i digitalizaciju za razvoj energetskih sustava. U RH tržište osiguranja je povezano sa zelenom ekonomijom kroz održivi razvoj i društveno odgovorno poslovanje osiguravajućih društava. Društva mogu voditi brigu putem uvođenja digitalizacije u svoje poslovanje, recikliranjem, kupnjom električnih automobila, romobila i bicikala, kupnjom recikliranih proizvoda, poput recikliranog papira, kemijskih olovaka, kartona i slično.

U teorijskom dijelu rada opisano je tržište osiguranja te njegovi sudionici i tijela koja nadziru poslovanje. Nadalje opisana je zelena ekonomija koja naglašava gospodarske dimenzije održivosti kao i gospodarski rast i zaštitu okoliša te pojam i vrste zelenog osiguranja. U empirijskom dijelu rada analizira se šest osiguravajućih društava u održivoj zelenoj ekonomiji. Analiza prikazuje do koje mjere osiguravajuća društva vode brigu o okolišu i održivom razvoju. Analizira se zeleno osiguranje automobila u RH u razdoblju od 2007. do 2020., društveno odgovorno poslovanje, održivi razvoj i zaštita okoliša te zeleni proizvodi i usluge osiguravajućih društava u RH.

2. Teorijski okvir tržišta osiguranja u Republici Hrvatskoj i zelena ekonomija

U teorijskom dijelu rada definirano je tržište osiguranja u Republici Hrvatskoj, zelena ekonomija, osiguranje. Nadalje, raščlanjeni su sudionici tržišta osiguranja te je prikazana uloga i sudionici zelene ekonomije kod održive potrošnje i proizvodnje. Također, prikazano je i pet načela zelene ekonomije koje je propisao forum Ujedinjenih Naroda (UN) za održivi razvoj. U zadnjem dijelu rada opisan je i raščlanjen pojam zelenog osiguranja.

2.1. Tržište osiguranja u Republici Hrvatskoj

„Tržište osiguranja je ukupnost odnosa između ponuđača i tražitelja proizvoda osiguranja, pri čemu se ti odnosi odvijaju temeljem slobodnih odluka svih sudionika“ (Klasić, Andrijanić, 2013: 54).

Veličinu i snagu tržišta osiguranja može se odrediti na nekoliko načina, primjerice putem ukupne godišnje premije, zatim po prosječnoj premiji po stanovniku te po broju sudionika na tržištu. Tržište je uređeno Zakonom o osiguranju, Zakonom o obveznim osiguranjima u prometu, uredbama Europske komisije i različitim podzakonskim aktima. Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga (HANFA) provodi nadzor nad tržištem osiguranja, prikuplja i uređuje podatke za izrađivanje izvješća, vodi računa o zaštiti interesa osiguranika i pridonosi stabilnosti financijskog sustava.

2.1.1. Pojam osiguranja

Osiguranje predstavlja prijenos rizika s osiguranika na osiguravatelja, gdje osiguranik plaća premiju osiguranja, a osiguravatelj je obvezan isplatiti naknadu za nastalu štetu ako se dogodi. Osiguranje predstavlja složenu djelatnost koja se može promatrati s više aspekata.

Prema Klasić i Andrijaniću (2013:10) osiguranje se može promatrati sa stajališta pojedinca i sa stajališta društva. Osiguranje sa stajališta pojedinca predstavlja gospodarski instrument putem

kojeg pojedinac zamjenjuje mali određeni iznos (premija osiguranja) za veliki neizvjestan financijski gubitak (neizvjesnost od koje se osiguravamo) koji bi nastao kada ne bi bilo osiguranja. Osiguranje sa stajališta društva je gospodarski instrument putem kojeg se smanjuje i uklanja rizik kroz kombiniranje dovoljnog broja izlaganja istovjetnim rizicima putem kojih se predviđaju gubitci za promatranu skupinu kao cjelinu.

Sudionici osiguranja su: osiguravatelj koji predstavlja pravnu osobu odnosno osiguravajuće društvo s kojim se sklapa ugovor o osiguranju te ima obvezu isplati osiguraniku naknadu ako nastane šteta, zatim ugovaratelj osiguranja koji predstavlja osobu koja je sklopila ugovor o osiguranju s osiguravateljem, ali ne mora istodobno biti osiguranik. Osiguranik predstavlja osobu iz ugovora koja osigurava svoje imovinske interese te joj pripadaju sva prava iz ugovora o osiguranju te društvo za osiguranje mora isplatiti naknade ako nastane nekakva šteta. Zadnji sudionik osiguranja je reosiguravatelji koji predstavlja pravnu osobu koja preuzima rizik od društava za osiguranje.

„Osnovni elementi police osiguranja su sljedeći:

1. ugovorne strane,
2. osigurana stvar ili osoba,
3. osigurani rizik,
4. trajanje osiguranja i vrijeme pokrića,
5. iznos osiguranja ili limit pokrića,
6. iznos premije ili doprinosa,
7. datum izdavanja police,
8. potpisi ugovornih strana“ (HANFA, 2020: 6).

Polica osiguranja je isprava kojom se sklapa osiguranje putem koje se osiguravaju stvari ili osobe. Svaka polica osiguranja mora imati osiguranika i osiguravatelja, odnosno dvije ugovorene strane koje sklapaju uvjete o osiguranju. U slučaju kada osiguraniku hitno treba policu osiguranja može ju dobiti u obliku lista pokrića.

2.1.2. Sudionici tržišta osiguranja u Republici Hrvatskoj

Sudionici na tržištu osiguranja predstavljaju fizičke i pravne osobe koje direktno ili indirektno pružaju usluge osiguranja.

Prema HANFA- i (2021) sudionici tržišta osiguranja u Republici Hrvatskoj su:

1. društva za osiguranje i društva za reosiguranje,
2. pravne i fizičke osobe koje obavljaju poslove distribucije osiguranja i distribucije reosiguranja,
3. Hrvatski nuklearni POOL gospodarsko interesno udruženje,
4. Hrvatski ured za osiguranje.

U nastavku rada pojašnjeni su sudionici tržišta osiguranja u Republici Hrvatskoj.

2.1.2.1. Društva za osiguranje

„Društvo za osiguranje je pravna osoba sa sjedištem u Republici Hrvatskoj koja obavlja poslove životnog ili neživotnog osiguranja, koja ima odobrenje Agencije za obavljanje poslova osiguranja i upisana je u sudski registar nadležnog trgovačkog suda“ (čl. 3, NN 112/18, 63/20).

Društvo za osiguranje može biti dioničko društvo ili društvo za uzajamno osiguranje. Dioničko društvo predstavlja oblik društva za osiguranje u vlasništvu dioničara koji imaju ograničenu odgovornost s kojim jamče do visine kupljenih dionica. Društvo za uzajamno osiguranje predstavlja neprofitnu organizaciju koja je osnovana na dobrovoljnoj osnovi u kojoj članovi društva uplaćuju udjele unaprijed sve dok se ne postigne konačna visina udjela koja se utvrđuje na kraju poslovnog razdoblja.

Posao društva za osiguranje je primanje uplata premija osiguranja koje kasnije ulaže u različite oblike financijske imovine te ako nastane šteta kod osiguranika obvezni su isplatiti naknadu za nastalu štetu. Svako društvo za osiguranje ima ugovaratelja osiguranja koji može biti fizička ili

pravna osoba koja sklapa ugovor s osiguranikom. Društvo smije obavljati samo pojedine poslove osiguranja za koje je dobilo dozvolu od HANFA-e.

„Minimalni potrebni kapital osiguravajućeg društva iznosi:

1. 2.500.000,00 eura u kunskoj protuvrijednosti, prema srednjem tečaju Hrvatske narodne banke koji se primjenjuje zadnjeg dana listopada prethodne godine, za društva za osiguranje, uključujući vlastita društva za osiguranje, koja imaju odobrenje za obavljanje poslova osiguranja iz skupine neživotnih osiguranja, osim kada su pokriveni neki ili svi rizici uključeni u jednu od vrsta osiguranja koje su navedene u članku 7. stavku 2. točkama 10. – 15. ovoga Zakona, u kojem slučaju apsolutni prag minimalnog potrebnog kapitala iznosi 3.700.000 eura u kunskoj protuvrijednosti, prema srednjem tečaju Hrvatske narodne banke koji se primjenjuje zadnjeg dana listopada prethodne godine
2. 3.700.000 eura u kunskoj protuvrijednosti, prema srednjem tečaju Hrvatske narodne banke koji se primjenjuje zadnjeg dana listopada prethodne godine, za društva za osiguranje koja imaju odobrenje za obavljanje poslova osiguranja iz skupine životnih osiguranja, uključujući vlastita društva za osiguranje
3. 3.600.000 eura u kunskoj protuvrijednosti, prema srednjem tečaju Hrvatske narodne banke koji se primjenjuje zadnjeg dana listopada prethodne godine za društva za osiguranje koja imaju odobrenje za obavljanje poslova reosiguranja i društva za reosiguranje, osim u slučaju vlastitih društava za reosiguranje, u kojem slučaju apsolutni prag minimalnog potrebnog kapitala iznosi 1.200.000,00 eura u kunskoj protuvrijednosti, prema srednjem tečaju Hrvatske narodne banke koji se primjenjuje zadnjeg dana listopada prethodne godine
4. zbroj iznosa iz podtočaka 1. i 2. ove točke za društva za osiguranje koja istodobno obavljaju djelatnosti životnih i neživotnih osiguranja.“ (čl. 11, NN 63/2020)

2.1.2.2. Društva za reosiguranje

Društvo za reosiguranje je pravna osoba u Republici Hrvatskoj koja je upisana u sudski registar trgovačkog suda i koja je dobilo odobrenje za rad od HANFA-e.

„Reosiguratelj je pravna osoba koja obavlja poslove reosiguranja. Poslove reosiguranja u Republici Hrvatskoj mogu obavljati društva za reosiguranje sa sjedištem u Republici Hrvatskoj koja su dobila dozvolu Agencije za obavljanje poslova reosiguranja, pri čemu pod poslovima reosiguranja podrazumijevamo sklapanje i ispunjavanje ugovora o reosiguranju kojima se višak rizika iznad samopridržaja društva za osiguranje prenosi na društvo za reosiguranje“ (HANFA, 2009: 18).

Reosiguranje prihvata velike rizike osiguravajućih društava ukoliko nastane određena velika šteta te osiguranike ne mora znati da je osiguravajuće društvo sklopilo ugovor o reosiguranju.

2.1.2.3. Hrvatski nuklearni POOL G.I.U.

Hrvatski nuklearni POOL gospodarsko interesno udruženje predstavlja udruženje osiguravatelja ili reosiguravatelja kojima je cilj zaštititi se od velikog rizika. U Hrvatskoj postoji POOL za osiguranje nuklearnog rizika koji se naziva Hrvatski nuklearni POOL G.I.U. čiji su članovi Triglav osiguranje d.d., Generali osiguranje d.d., Allianz Hrvatska d.d. i Croatia osiguranje d.d.. Osnovano je 1977. godine u svrhu osiguranja nuklearnog postrojenja, a 16. prosinca 1998. godine POOL postaje Gospodarsko interesno udruženje. Ugovorom o osnivanju članovi POOL-a preuzimaju rizike koji se odnose na osiguranje, suosiguranje i reosiguranje nuklearnih postrojenja, tj. upotrebe nuklearne energije u mirnodopske svrhe.

2.1.2.4. Hrvatski ured za osiguranje

„Hrvatski ured za osiguranje je neprofitna pravna osoba koja u pravnom prometu s trećim osobama predstavlja udruženje društava za osiguranje sa sjedištem u Republici Hrvatskoj“ (HUO, 2021).

Ured je osnovan 18. ožujka 1992. godine s ciljem da postane hrvatski nacionalni ured zelene karte osiguranja. Navedeni cilj postignut je 23. listopada 1992., nakon što je Hrvatska postala punopravna članica UN-a 22. svibnja 1992. Na sjednici Opće skupštine Savjeta u Londonu dolazi

do jednoglasne odluke svih zemalja članica za članstvo Hrvatskog ureda za osiguranje (HUO). Hrvatski ured za osiguranje je 1994. godine proširio svoju djelatnost u koju uvodi Garancijske fondove i organizaciju vođenja graničnog osiguranja od automobilske odgovornosti. Također, 1998. godine ulazi u članstvo podsustava Multilateralnog sporazuma putem kojeg vozači vozila registriranih u nekoj zemlji članica mogu nesmetano ulaziti i kretati se po čitavom području Europskog gospodarskog prostora (EEA) kao i na području Andore i Švicarske tako da ne postoje kontrole zelene karte osiguranja. Ovaj sporazum iznimno je važan za Hrvatsku posebice za turizam, jer omogućava lakši prijelaz granica turistima i smanjuje čekanje na graničnim prijelazima.

Stupanjem na snagu Zakona o osiguranju i Zakona o obveznim osiguranjima u prometu 1. siječnja 2006. godine Ured proširuje svoju djelatnost tako što počinje voditi poslove statistike vezane za obvezno osiguranje u prometu, zatim poslove vezane uz vođenje Informacijskog centra, rješavanje pritužbi i sporova osiguranika i slične poslove. Godinu dana kasnije HUO je primljen u punopravno članstvo *Insurance Europe* u kojem su aktivnosti bile usmjerene na razmjenu informacija kao i zajedničko djelovanje europskog tržišta osiguranja. Osim što je Hrvatski ured za osiguranje član Savjeta ureda zelene karte osiguranja – *Council of Bureaux* (COB) i *Insurance Europe*, također je član Međunarodne unije pomorskih i transportnih osiguranja (IUMI).

Prema podacima Hrvatskog ureda za osiguranje (2021) ured ima 15 članova, a to su: Adriatic osiguranje d.d., Agram Life osiguranje d.d., Allianz Hrvatska d.d., Croatia osiguranje d.d., Euroherc osiguranje d.d., Generali osiguranje d.d., GRAWE Hrvatska d.d., HOK osiguranje d.d., Merkur osiguranje d.d., OTP osiguranje d.d., Sava osiguranje d.d., Triglav osiguranje d.d., UK P&I Club N.V., UNIQA osiguranje d.d. i Wiener osiguranje Vienna Insurance Group d.d..

U nastavku je prikazana slika koja prikazuje organizaciju Hrvatskog ureda za osiguranje.

Slika 1 Organizacija ureda

Izvor: HUO. Dostupno na: <https://huo.hr/hr/huo> [pristupljeno: 6. veljače 2021].

Slika 1 prikazuje organizaciju Hrvatskog ureda za osiguranje koja se sastoji od Skupštine, Upravnog odbora, direktora HUO, zatim pravobranitelja za djelatnost osiguranja i različitih ureda kao što su ured zelene karte, ured za naknadu, Garancijski fond, Informacijski centar, Centar za mirenje i Centar za edukaciju djelatnika u osiguranju (CEDOH) koji je počeo s radom početkom 2009. godine i vezan je za edukaciju djelatnika u osiguranju.

2.1.2.5. Zastupnici i posrednici u osiguranju

Zastupanje u osiguranju predstavlja djelatnost koja je vezana za sklapanje i pripremanje ugovora o osiguranju u ime i za račun jednog ili više osiguravajućih društva. Zastupnici ne smiju sklapati ugovor o osiguranju u ime i za račun. Osim što zastupnici povezuju osiguranika i osiguravatelja, mogu nuditi i različite udjele u investicijskim i mirovinskim fondovima. Svaka zemlja ima različit sustav za posrednike i zastupnike te za obavljanje poslova moraju dobiti odobrenje od HANFA-e. U Hrvatskoj je na kraju 2020. godine djelovalo 324 zastupnika u osiguranju.

„U Hrvatskoj poslove zastupanja u osiguranju obavljaju:

1. ovlaštene zastupnici u osiguranju,
2. društva za zastupanje u osiguranju,
3. kreditne institucije,
4. HP - Hrvatska pošta d.d.,
5. obrti za zastupanje u osiguranju,
6. investicijska društva (HANFA, 2020: 11).

Posrednici u osiguranju mogu biti fizičke ili pravne osoba koje posreduju prilikom sklapanja ugovora o osiguranju za jedno ili više osiguravajućih društava. Kako bi mogli obavljati poslove posredovanja, fizičke osobe moraju položiti ispit za posredovanje kod HANFA-e, dok pravne osobe moraju dobiti dozvolu od HANFA-e. Cilj posrednika je napraviti najbolju ponudu osiguranja osiguraniku tako što će analizirati različite rizike i ponude na tržištu kako bi dao preporuke koju ponudu najbolje odabrati. Također, broker predstavlja posrednika u osiguranju koji čuva interese osiguranika tako što daje savjete, pregovara s osiguravateljima o cijenama polica osiguranja, uvjetima te zaključuje ugovor o osiguranju u ime i za račun osiguranika.

2.1.2.6. Nadzor nad poslovima osiguranja

Direkcija za nadzor društava za osiguranja je do 2005. godine nadzirala poslove osiguranja, nakon 2005. godine osniva se HANFA koja je nastala spajanjem triju nadzornih institucija, a to su: Komisije za vrijednosne papire, Agencije za nadzor mirovinskih fondova i osiguranja te Direkcije za nadzor društava za osiguranje.

„Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga (HANFA) je nadzorno tijelo u čiji djelokrug i nadležnost spada nadzor financijskih tržišta, financijskih usluga te pravnih i fizičkih osoba koje te usluge pružaju. HANFA je samostalna pravna osoba s javnim ovlastima u okviru svog djelokruga i nadležnosti propisanih Zakonom o Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga i drugim zakonima“ (HANFA, 2021).

HANFA-om upravlja Upravno vijeće, koje se sastoji od predsjednika i 4 člana. Hrvatski sabor imenuje i nadzire rad HANFA-e, a glavni tajnik zastupa i vodi poslovanje u HANFA-i te se svaki

tjedan donose odluke koje moraju izglasati najmanje 3 člana, s tim da predsjednik ili član Upravnog vijeća ne smije biti suzdržan. HANFA ima međunarodne aktivnosti koji se odvijaju na multilateralnoj osnovi, gdje je članica Međunarodne organizacije komisija za vrijednosne papire (IOSCO). Također, HANFA obavlja i međunarodne aktivnosti na bilateralnoj osnovi koja je vezana za suradnju sa stranim nadzornim tijelima temeljem Memoranduma o razumijevanju, jer suradnja na međunarodnoj razini je sve važnija s obzirom da veliki broj tvrtki nudi financijske usluge izvan granica. Osim navedenoga, članica je Europskog nadzornog tijela za osiguranje i strukovnog mirovinskog osiguranja (EIOPA), zatim Europskog nadzornog tijela za vrijednosne papire i tržišta kapitala (ESMA) te sudjeluje u radu Europskog odbora za sistemske rizike (ESRB).

HANFA (2021) ima tri osnovna strateška cilja za razdoblje od 2020. – 2022., a to su:

1. Očuvanje stabilnosti i sigurnosti financijskog sustava.
2. Jačanje svijesti o koristima i rizicima financijskih proizvoda i usluga.
3. Jačanje povjerenja u ulogu HANFE kao regulatora financijskog sustava.

Pomoću cilja „Očuvanje stabilnosti i sigurnosti financijskog sustava“ HANFA će uvesti različite aktivnosti kako bi se na tržištu moglo rano prepoznati rizik. S drugim strateškim ciljem „Jačanje svijesti o koristima i rizicima financijskih proizvoda i usluga“ nastojat će povećati razinu pismenosti korisnika financijskih usluga kao i povećanje financijske pismenosti učenika i studenata. Kako bi HANFA postigla navedeni cilj razvit će edukativne programe kroz održavanje predavanja, radionica i panela. S ciljem „Jačanje povjerenja u ulogu HANFA-e kao regulatora financijskog sustava“ HANFA će pokušati povećati domaću suradnju, kao i suradnju s drugim regulatornim tijelima, međunarodnim institucijama i Vijećem EU-a. Nadalje, pokušat će pojačati profesionalne i transparentne komunikacije sa sudionicima na financijskom tržištu.

2.2. Zelena ekonomija i zeleno osiguranje

Pojam zelena ekonomija prvi put se pojavljuje 1989. godine u izvješću „*Blueprint for a Green Economy*” koje je bilo objavljeno za Vladu Ujedinjenog Kraljevstva. U izvješću je definiran

pojam održivog razvoja te njegovi učinci za mjerenje ekonomskog prosperiteta, utjecaj na različite politike kao i na različite projekte. Međutim, pojam zelene ekonomije nije zaživio. Nastankom financijske krize 2008. godine dolazi do važnosti pojma zelene ekonomije koja se stavlja na politički dnevni red i to na globalnoj razini kako bi se izbjegla globalna recesija i pokrenula inicijativa za zelenu ekonomiju.

„Ujedinjeni narodi za okoliš (UNEP) zelenu ekonomiju definira kao onu koja rezultira poboljšanjem dobrobiti ljudi i socijalne pravednosti, istovremeno značajno smanjujući ekološke rizike i ekološke oskudice. Druga definicija zelene ekonomije koju nudi Koalicija zelene ekonomije (skupina nevladinih udruga, sindikalnih skupina i drugih kojima to čini osnovni rad na zelenoj ekonomiji) sažeto definira zelenu ekonomiju kao elastičnu ekonomiju koja svima osigurava bolju kvalitetu života u ekološkim granicama planete“ (UN-ov odjel za održivi razvoj, 2012: 9).

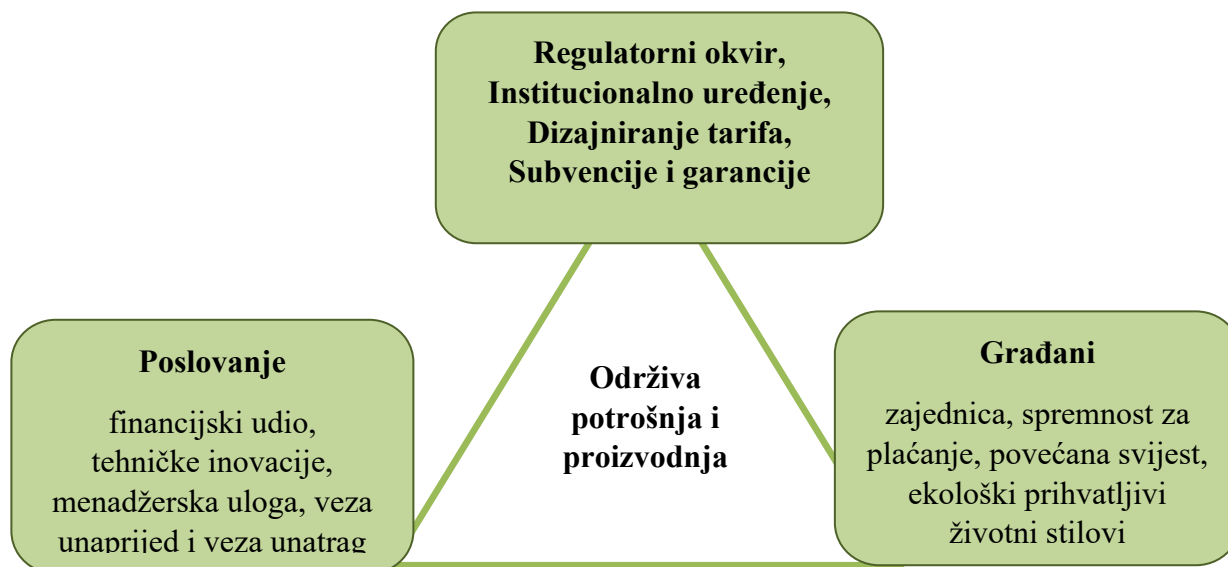
Prema UN-ovom programu za okoliš zelenu ekonomiju može definirati kao niskougljičnu, resursno učinkovitu i socijalno uključivu ekonomiju u kojoj raste zaposlenost i dohodak u privatnim i javnim sektorima. Zelena ekonomija vezana je za ulaganja u infrastrukturu i imovinu putem kojih će se smanjiti emisija ugljika i onečišćenja, povećati energetska učinkovitosti i spriječiti gubitak bioraznolikosti.

Ne postoji međunarodno dogovorena definicija zelene ekonomije, ali sve definicije naglašavaju gospodarske dimenzije održivosti kao i gospodarski rast i zaštitu okoliša.

Uz zelenu ekonomiju nadovezuje se i pojam društveno odgovorno poslovanje koje pomaže poslovnom subjektu da bude društveno odgovoran prema sebi, svojim dioničarima i javnosti. Kroz društveno odgovorno poslovanje razvija se svijest o brizi o društvu, ekonomiji i okolišu. Zaštita okoliša predstavlja aktivnosti pomoću kojih se pokušava spriječiti onečišćenje okoliša te pomoću održivog razvoja pokušava se osmisliti koncept kako bi čovjek i poduzeće stvorili ekološku ravnotežu.

2.2.1. Uloga i sudionici u zelenoj ekonomiji

Uloga zelene ekonomije je održavanje potrošnje i proizvodnje koje imaju za cilj poboljšati proizvodne procese i potrošnju kako bi se smanjila potrošnja resursa i stvaranja otpada. Također, pruža i makroekonomski pristup održivom gospodarskom rastu sa središnjim fokusom na ulaganje, zapošljavanje i vještine. U nastavku je prikazana slika sudionika u održivoj potrošnji i proizvodnji.

Slika 2 Sudionici održive potrošnje i proizvodnje

Izvor: UN-ov program za okoliš. Dostupno na: <https://www.unenvironment.org/regions/asia-and-pacific/regional-initiatives/supporting-resource-efficiency/green-economy> [pristupljeno: 5. veljače 2021].

Slika 2 prikazuje sudionike u održivoj potrošnji i proizvodnji. Cilj održive potrošnje i proizvodnje je da postoji više sudionika odnosno partnerstva za promicanje zelene ekonomije kako bi se ubrzala i ojačala održivost. Osim vlade i neprofitnih organizacija, UN-ovo okruženje je povećalo angažman na privatnog sektora koji je vrlo važan čimbenik za promicanje učinkovitih resursa i zelene ekonomije te je vezan za poslovanje, građane i regulatorne okvire. Građani predstavljaju zajednicu koja je spremna platiti za povećanje svijesti i ekološki prihvatljivog

životnog stila. Poslovanje u održivoj proizvodnji i potrošnji pojavljuje se kroz financijski udio, različite tehnološke inovacije kao i upravljačku ulogu u zelenoj ekonomiji, dok se regulatorni okvir očituje kroz različita institucionalna uređenja, oblikovanje različitih tarifa kao i subvencioniranje i davanje jamstva.

„Tri glavna područja za trenutni rad na zelenoj ekonomiji su:

1. Zagovaranje makroekonomskog pristupa održivom gospodarskom rastu putem regionalnih, subregionalnih i nacionalnih foruma.
2. Demonstracija pristupa zelene ekonomije sa središnjim fokusom na pristup zelenim financijama, tehnologiji i ulaganjima.
3. Podrška zemljama u smislu razvoja i uključivanja makroekonomskih politika za potporu tranziciji ka zelenoj ekonomiji „ (UN, 2021).

2.2.2. Načela zelene ekonomije

Na UN-ovom forumu za održivi razvoj 16. srpnja 2019. u New Yorku doneseno je 5 načela zelene ekonomije koja se nazivaju „*Principles, Priorities and Pathways for Inclusive Green Economies*“. Načela su vezana za blagostanje, pravdu, planetarne granice, učinkovitost, dostatnost i dobro upravljanje. U nastavku rad pojašnjena su načela zelene ekonomije.

2.2.2.1. Načelo dobrog upravljanja

Načelo dobrog upravljanja vezano je za vođenje integrirane, odgovorne i otporne institucije. Ovo načelo govori o zelenoj ekonomiji koja se zasniva na normama institucija koje su interdisciplinarne te moraju podržavati koheziju i suradništvo na vodoravnim i horizontalnim razinama hijerarhije upravljanja. Cilj im je stvoriti dobrobit i održivost društva. Također, društvo mora sudjelovati u javnosti kako bi informacije koje nudi bile transparentne, socijalne, demokratske i slobodne od stečenih interesa u svim institucijama (pravnom, javnom i civilnom

društvu). Institucije moraju upravljati prirodnim sustavima kako bi zadržale snažne zajedničke i centralizirane standarde, postupke i sustave.

2.2.2.2. Načelo blagostanja i pravde

Prema *Green economy coalition* (2020) zelena ekonomija omogućuje svim ljudima stvaranje i uživanje u prosperitetu kroz stvaranje istinskih i zajedničkih prosperitet fokusirajući se na rast bogatstva koje je vezano i za financijsko, ali i za ljudsko, socijalno, fizičko i prirodno bogatstvo. Prednost ovog načela je što omogućava preživljavanje zelenog poduzeća kroz različita ulaganja u održive prirodne sustave, znanje, obrazovanje i napredak ljudi.

Načelo pravde odnosi se na stvaranje zelene ekonomije u kojoj ne postoji diskriminacije, osnažuje žene, smanjuje siromaštvo u društvu, vodi brigu o dovoljnom prostoru za divlje životinje te stvara bogatstvo budućih generacija. Kako bi se ostvarila zelena ekonomija, pa samim time i održiv razvoj načelo se mora temeljit na solidarnosti i socijalnoj pravdi.

2.2.2.3. Načelo planetarnih granica, učinkovitosti i dostatnosti

Prema *Green economy coalition* (2020) načelo planetarnih granica vezano je za zelenu ekonomiju koja štiti, obnavlja i ulaže u prirodu. Cilj ovog načela je njegovati razne vrijednosti prirode kroz pružanje dobara i usluga koje podupiru gospodarstvo, kulturu, društvo i ekološke vrijednosti prirode. Koristi načelo predostrožnosti koje ograničava zamjenu prirodnog kapitala s drugim kapitalom kao i izbjegavanje gubitka prirodnog kapitala.

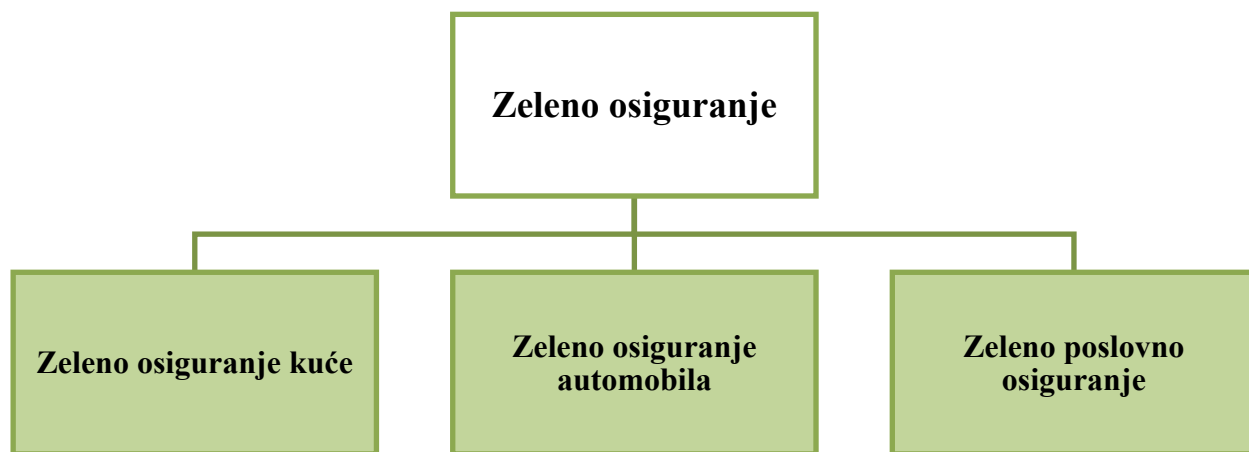
Prema *Green economy coalition* (2020) načelo učinkovitosti i dostatnosti vezano je za potporu u održivoj potrošnji i proizvodnji. Cilj ovog načela je stvoriti štednju resursa, niskoukljičnost kao i prihvaćanje novih modela ekonomskog razvoja unutar planetarnih granica. Ovo načelo usklađuje cijene, subvencije i poticaje s istinskim troškovima društva putem različitih mehanizama. Svrha

načela je postići značajni globalni pomak u ograničenosti potrošnje prirodnih resursa kako bi se ostalo unutar planetarnih granica.

2.2.3. Zeleno osiguranje

Zeleno osiguranje predstavlja osiguranje koje ne pokriva samo troškove osiguranja ljudi i imovine, već osiguranje koje pridonosi zaštiti okoliša. Primjerice, dio premije osiguravajuće društvo može donirati za sadnju drveća. Pojam zeleno osiguranje u Hrvatskoj još u potpunosti nije zaživjelo, međutim u nekim zemljama zeleno osiguranje je potpuno normalno. Kupnja ekoloških proizvoda je puno skuplja nego kupnja „neekoloških proizvoda“, pa neke industrije poput društava za osiguranje nude različite zelene popuste kako bi potakli potrošače da postanu zeleni sa svrhom pomaganja okolišu. Društva za osiguranje mogu nuditi različite ponude za zeleno osiguranje kuće ili ponude za zelenu obnovu, zatim osiguranje zelenog automobila i osiguranje zelenog poslovanja.

U nastavku je prikazan grafikon podjele zelenog osiguranja te će u radu biti detaljnije objašnjene vrste zelenog osiguranja.

Grafikon 1 Najznačajnije vrste zelenog osiguranja

Izvor: izrada autora

2.2.3.1. Zeleno osiguranje kuće

Neka osiguravajuća društva vlasnicima kuća nude različite dodatke ili popuste na osiguravanje kuće koja ima održive građevinske i štedne materijale. Za zelenu gradnju može se izdati LEED certifikate za stambene objekte te kuće koje imaju LEED certifikat su ekološki prihvatljive. Neka osiguravajuća društva mogu dati različite zelene popuste vlasnicima koji imaju LEED certificirani dom kako bi vlasnici uštedjeli, a istovremeno potakli vlasnike da vode računa o zaštiti okoliša, jer kuće s LEED certifikatom u prosjeku troše 20 do 30 posto manje energije. Također, popust se može ponuditi poljoprivrednicima ako žele postati zeleni. Popust se dobiva ako se koriste ekološki materijali i uređaji. U Hrvatskoj još uvijek nije poznat pojam zeleno osiguranje kuće te većina osiguravajućih kuća ne nude nikakve popuste vezano za osiguranje kuća koje imaju održive građevinske i štedne materijale. Međutim u RH je aktualno subvencioniranje obnove kuća koje daje Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost i to do 60% bespovratnih sredstava.

2.2.3.2. Zeleno osiguranje automobila

Zeleno osiguranje automobila predstavlja jedan od važnijih načina očuvanja okoliša, jer su automobili jedni od većih zagađivača okoliša. Korištenje ekoloških automobila kao što su električni ili hibridni automobili dolazi do smanjenja zagađenosti okoliša tako što se ne stvara emisija stakleničkih plinova. Razlika između električnog i hibridnog automobila je u tome što električni automobil ima električni motor te bateriju koja se puni, dok hibridni automobil ima bateriju koja se puni, ali ima i spremnik za gorivo. Neka osiguravajuća društva nude različite popuste ili prilagođene police osiguranja za takve vrste automobila, zatim moguće je dobiti potvrdu koja omogućava hibridnu zamjenu u slučaju da osiguranik u potpunosti uništi automobil. Osim navedenoga moguće je dobiti i popust na premiju za korištenje alternativnih goriva (biodizel, prirodni plin, električna energija i slično), ali i postoji program koji se zove *Pay as You Drive* (PAYD). PAYD program omogućava osiguranicima da plaćaju premiju osiguranja onoliko koliko voze automobil. Što se više vozi automobil to je skuplje, a svrha je da ljudi koriste što manje automobil kako bi se smanjila zagađenost i zagađenost zraka. U Hrvatskoj zeleno

osiguranje automobila još uvijek je relativno nov pojam iako se pojavljuje sve više električnih i hibridnih automobila.

2.2.3.3. Zeleno poslovno osiguranje

Zeleno poslovno osiguranje je slično zelenom osiguranju kuće i zelenom osiguranju električnih ili hibridnih automobila. Ova vrsta osiguranja potiče vlasnike poduzeća da obnove svoje zgrade u slučaju oštećenja s ekološkim učinkovitim materijalom, uređajima, ekološkom rasvjetom, strojevima i slično. Također, poduzeća mogu kupiti tehnologiju koja ne zagađuje okoliš te osiguranjem takve tehnologije, osiguravajuća društva mogu ponuditi pokrivanje troškova održavanja. Osim navedenoga, kao što i fizičke osobe mogu kupiti hibridne ili električne automobile, tako mogu i poduzeća kupiti i dobiti zeleni popust za osiguranje takve vrste automobila.

„U Hrvatskoj Euroherc osiguranje d.d. svim prijevoznicima koji su zamijenili svoje staro vozilo novim, usklađenim s novim standardom EURO 5, odobrava popust od 15 posto na ugovorenu premiju osiguranja u polici odgovornosti prijevoznika za štete na robu primljenoj na cestovni prijevoz. Tzv. zelenim popustom EUROHERC osiguranje d.d. pomaže poduzetnicima u poboljšanju ekoloških standarda vozila smanjujući im trošak osiguranja u poslovanju, što je dopuna Programa smanjenja negativnog utjecaja prometa na okoliš koji provode Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture i Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost“ (Euroherc osiguranje d.d., 2019: 34).

Fondovi za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost (2021) nude sufinanciranje pravnih osoba tako što daju bespovratna sredstva i do 50.000,00 kn za uvođenje sustava upravljanja energijom ISO 50001. Osim za mjere energetske učinkovitosti u zgradama i postrojenjima, tvrtke su se mogle prijaviti i za sufinanciranje nabave električnih i hibridnih vozila te treninge eko vožnje za zaposlenike, za što su mogle ostvariti poticaje i do 200.000 kuna, a smanjiti potrošnju goriva za 8-18%. Dodatna sredstva moguće je dobiti za pregradnju vozila na stlačeni prirodni plin ili električni pogon, za kupnju električnih bicikala te programskih rješenja koja optimiziraju distribucijske rute.

3. Metodologija rada

U teorijskom dijelu rada koristile su se metoda deskripcije, kompilacije te klasifikacije. Metoda deskripcije koristi se za objašnjavanje i opisivanje pojmova poput tržište osiguranja, osiguranje, društva za osiguranje i reosiguranje, zelena ekonomija, zeleno osiguranje automobila i kuća. Metoda kompilacije koristi se za preuzimanje dijelova teksta od drugih autora. Primjenom metode klasifikacije raščlanjeni su sudionici tržišta osiguranja i načela zelene ekonomije.

U istraživačkom dijelu rada koristi se statistička metoda, metoda analize te induktivna metoda. Statistička metoda i metoda analize koriste se za prikaz i analizu tablica i grafikona. U radu se analiziraju osiguravajuća društva u održivoj zelenoj ekonomiji u Hrvatskoj, zeleno osiguranje automobila u Hrvatskoj u razdoblju od 2007. do 2020. te društveno odgovorno poslovanje, održivi razvoj, zaštita okoliša i zeleni proizvodi i usluge osiguravajućih društava u RH. Induktivna metoda koristi se za kreiranje zaključaka na temelju analize. U poglavlju 4.3. prikazani su rezultati provedenog istraživanja. Istraživanje je provedeno online temeljem upitnika upućenog sudionicima putem e-maila u razdoblju od 14 dana, odnosno od 11. svibnja do 25. svibnja 2021. Poziv na sudjelovanje u istraživanju poslan je u dva navrata (na iste e-mail adrese) i to 11. svibnja i 18. svibnja 2021. godine. Upitnik je poslan na 14 e-mail adresa osiguravajućih društava ¹ te je od toga na upitnik odgovorilo 9 društava, odnosno 64,29% ispitanika. Funkcije koje ispitanici obnašaju u osiguravajućem društvu su: član Uprave, izvršni direktor, financijski savjetnik u osiguranju, direktor poslovnice, zastupnik u osiguranju, pribavitelj osiguranja, funkcija praćenja održivosti, *Relationship manager* u bankoosiguranju i direktor regije.

¹Adriatic osiguranje d.d., Agram Life osiguranje d.d., Allianz Hrvatska d.d., Croatia osiguranje d.d., Euroherc osiguranje d.d., Generali osiguranje d.d., GRAWE Hrvatska d.d., HOK osiguranje d.d., Merkur osiguranje d.d., OTP osiguranje d.d., Sava osiguranje d.d., Triglav osiguranje d.d., UNIQA osiguranje d.d. i Wiener osiguranje Vienna Insurance Group d.d.

4. Analiza tržišta osiguranja u Republici Hrvatskoj u održivoj zelenoj ekonomiji

U istraživačkom dijelu rada analizira se tržište osiguranja u Republici Hrvatskoj u održivoj zelenoj ekonomiji. U prvom dijelu istraživačkog rada analiziraju se osiguravajuća društva u održivoj zelenoj ekonomiji te objašnjava način na koji provode svoju brigu o okolišu. U drugom dijelu rada analizira se zeleno osiguranje automobila u Republici Hrvatskoj u razdoblju od 2007. do 2020. godine te u trećem dijelu rada proveden je upitnik u kojem se analizira perspektiva osiguravajućih društava u Republici Hrvatskoj u održivoj zelenoj ekonomiji.

4.1. Analiza osiguravajućih društava u održivoj zelenoj ekonomiji u Republici Hrvatskoj

U ovom potpoglavlju razrađuju se osiguravajuća društava u održivoj zelenoj ekonomiji. Analizira se sedam osiguravajućih društava na tržištu osiguranja, a to su: UNIQA osiguranje d.d., Adriatic osiguranje d.d., Euroherc osiguranje d.d., Triglav osiguranje d.d. i Sava osiguranje d.d.

4.1.1. UNIQA osiguranje d.d. u održivoj zelenoj ekonomiji

„UNIQA osiguranje prvi je osiguratelj u Hrvatskoj koji se pridružio projektu ZelEn Hrvatske elektroprivrede, opredijelivši se za energiju dobivenu isključivo iz obnovljivih izvora. Dio je to društveno odgovornog poslovanja kroz koji UNIQA promiče i vrijednosti očuvanja prirode i afirmira održive izvore energije“ (UNIQA osiguranje, 2020).

Cilj projekta ZelEn je pridonosenje društvu tako da se potiče i osvještava djecu i mlade da vode brigu o očuvanju okoliša i održivosti kroz donacije „Radost života“. Sva sredstva prikupljaju se u fond iz kojeg se realiziraju projekti iz područja obnovljivih izvora energije i energetske učinkovitosti za potrebe socijalnih kategorija iz javnog sektora kao što su škole, domovi i vrtići. Svoje društveno poslovanje promiče kroz očuvanje prirode i održivih izvora energije. UNIQA osiguranje 2016. godine provodi plan gospodarenja otpadom koji je vezan za pravilno

zbrinjavanje otpadom. Također, cilj im je i smanjiti potrošnju papira te se poslovanje prebacuju u digitalni oblik kao i uvođenje e-računa.

„Zeleno poslovanje UNIQA u Hrvatskoj usklađeno je sa strategijom UNIQA Grupe koja je također posvećena temi klimatskih promjena i smanjenja proizvodnje CO₂ te korištenju energije iz obnovljivih izvora. Zajedno s ostalim kupcima obnovljive energije, UNIQA je doprinijela smanjenju potrošnje energije za oko 240 tisuća kilovatsati čime je izbjegnuta emisija od 68 tona CO₂ godišnje“ (UNIQA osiguranje, 2020).

4.1.2. Adriatic osiguranje d.d. u održivoj zelenoj ekonomiji

Adriatic osiguranje d.d. vodi brigu o okolišu i održivom razvoju tako što obnavlja svoj vozni park kroz kupnju automobila koji smanjuju potrošnju CO₂ i potrošnju goriva.

„Tijekom 2019. godine Društvo je zamijenilo 49 rabljenih osobnih vozila novim vozilima. Društvo planira tijekom 2020. godine zamijeniti još 42 rabljena osobna vozila vlastitog voznog parka novim vozilima te će na taj način u roku od tri godine biti obnovljeno 80% voznog parka“ (Adriatic osiguranje d.d., 2019:63)

Osim navedenoga, cilj ovog osiguravajućeg društva je papirnatu dokumentaciju zamijeniti elektronskim kroz nabavu potrebne opreme za digitalizaciju, kao i digitalizacija svih vrsta polica osiguranja. Nadalje, stavljanje barkoda na svim izlaznim dokumentima kako bi se dokumenti mogli automatski prepoznati te se uvode e-računi. Tijekom 2019. godine Adriatic osiguranje d.d. je digitaliziralo oko 2,9 milijuna dokumenata te je rezultat toga smanjenje potrošnje papira, ali i smanjenje otpada odnosno smanjenje odvoza tonere. Također se uvodi se svijest zaposlenika o uštedi energenata. Društvo je zamijenilo stara dizala za nova kako bi uštedjeli električnu energiju.

„Društvo svojim partnerima i potencijalnim partnerima nudi proizvod SOLAR na temu „čiste“ energije: paket osiguranja (imovinski rizici, odgovornost i šomaž) za prvenstveno male/privatne proizvođače solarne energije, a dodatno Društvo nudi i poseban paket osiguranja za vjetroparkove“ (Adriatic osiguranje d.d., 2019: 64).

4.1.3. Euroherc osiguranje d.d. u održivoj zelenoj ekonomiji

Euroherc osiguranje ima za cilj očuvanje okoliša kroz povećanje svijesti zaposlenika u smanjenju korištenja uredskog materijala kao i smanjenje potrošnje energenata. Poslovni objekti društva opremljeni su senzorima koji smanjuju trošenje električne energije i opremljeni su centraliziranim klimatskim sustavom koji ima nisku potrošnju električne energije za zagrijavanje i hlađenje prostora. Osim navedenoga društvo provodi i digitalizaciju koja se odnosi na usavršavanje procesa kontrole polica u kojem će se papirnati dokumenti zamijeniti za digitalne dokumente.

„Korisnici službenih vozila Društva kontinuirano se educiraju o ekološkom načinu vožnje (umjerenost prilikom rada s papučicom gasa, vožnja u višoj brzini s nižim okretajem motora, održavanje kontinuirane brzine i izbjegavanje naglih ubrzavanja i usporavanja). S obzirom na veliki vozni park Društva (preko 400 osobnih vozila), Društvo aktivno brine za okoliš smanjenjem potrošnje fosilnih goriva i smanjenjem emisije ugljičnog dioksida“ (Euroherc osiguranje d.d., 2019: 33).

4.1.4. Triglav osiguranje d.d. u održivoj zelenoj ekonomiji

Triglav osiguranje d.d. upravlja standardima i pokušava postići UN-ove globalne ciljeve održivog razvoja. Jedan od ciljeva održivog razvoja je smanjenje zagađenosti planina i podizanje svijesti o pješaćenju po planinama u kontekstu projekta „Očistimo planine i brda. Društvo vodi brigu o smanjenju ugljičnog otiska, uvodi digitalizaciju, provodi aktivnosti za čišći okoliš, promiče ekstenzivni uzgoj te smanjuje i odvaja sakupljeni otpad.

„Društvo smanjenje potrošnju električne energije za 3% i emisije ugljika za 6%, zatim posjeduje električna vozila koja čine 11% voznog parka te zaposlenici mogu koristiti bicikle i električne skutere“ (Triglave osiguranje d.d., 2021).

4.1.5. Sava osiguranje d.d. u održivoj zelenoj ekonomiji

Sava osiguranje d.d. vodi brigu o okolišu kroz brigu o zaposlenicima kako bi jačali poslovnu i osobnu kulturu, zatim educiraju i podižu svijesti zaposlenika o očuvanju okoliša. Uključeni su u humanitarne akcije putem kojih pomaže u stvaranju ekološkog poslovanja kao i poticanje ekološke usmjerenosti na očuvanje prirode. Poslovnice se nalaze u zgradama koje imaju energetska učinkovitost te je njihova misija živjeti u skladu s prirodom koja dugoročno vodi do sigurnijeg i kvalitetnijeg života.

Prema Savi osiguranje (2019: 99) društvo vodi brigu o okolišu kroz odvajanje otpadom, brine o odvozu otpada i reciklažom. Osim navedenoga vodi brigu o praznim tiskarskim patronama i tonerima te su prešli na platne liste u elektroničkom obliku.

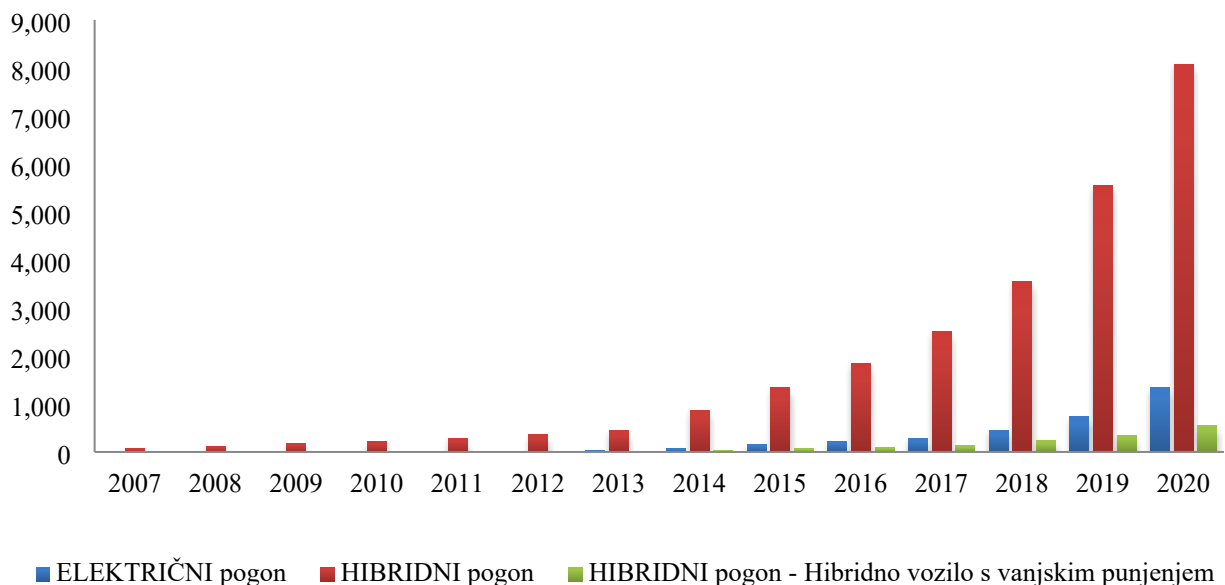
4.1.6. GRAWE Hrvatska d.d. u održivoj zelenoj ekonomiji

Grawe Hrvatska d.d. vodi brigu o okolišu kroz provođenje programa „Ponosno volontiramo i pomažemo“. U tom programu zaposlenici dobrovoljno volontiraju za vrijeme radnog vremena uređujući i čisteći prostore i okoliš na različitim lokacijama u Hrvatskoj. Svake godine sve više zaposlenika se uključuje u navedeni program.

„Briga o okolišu sastavni je dio svakodnevnog poslovanja na svim razinama u Društvu, a očituje se, između ostalog, kroz zbrinjavanje ambalažnog otpada, zbrinjavanje iskorištenih tonera, nabavku uređaja visoke energetske učinkovitosti (poput klima uređaja), poticanje što više interne i eksterne e-komunikacije čime se pridonosi smanjenju potrošnje papira i slično“ (GRAWE Hrvatska d.d.).

4.2. Analiza zelenog osiguranja automobila u Republici Hrvatskoj u razdoblju od 2007. do 2020. godine

U nastavku je prikazan grafikon broja električnih i hibridnih automobila u razdoblju od 2007. do 2020. godine u Republici Hrvatskoj.

Grafikon 2 Broj osiguranih električnih i hibridnih automobila u razdoblju od 2007. – 2020. godine u Republici Hrvatskoj

Izvor: CVH. Dostupno na: <https://www.cvh.hr/tehnicki-pregled/statistika/>

Grafikon 2 prikazuje broj osiguranih električnih i hibridnih automobila u razdoblju od 2007. do 2020. godine u Republici Hrvatskoj. Iz grafikona je vidljivo da se broj osiguranih automobila drastično povećava. U 2007. godini bilo je 71 hibridni i 1 električni automobil, zatim u 2008. godini broj električnih automobila ostaje isti kao i u 2009. godini, dok broj hibridnih automobila raste u 2008. godini na 119, a u 2009. godini na 177. Tek 2010. godine dolazi do povećanja broja električnih automobila na 3, a broj hibridnih automobila na 211. U 2011. i 2012. godine također dolazi do rasta i hibridnih i električnih automobila, a 2013. dolazi i do pojave hibridnih automobila s vanjskim punjenjem te je bilo 12 takvih automobila, a broj električnih automobila narastao je s 13 na 24, a hibridnih s 354 na 446. Nadalje, 2014. godine dolazi do udvostručenja broja hibridnih i električnih automobila, kao i u 2015. godini, dok 2016. godine broj električnih automobila narastao je na 224, a 2017. godina raste na 277. U 2018. godini raste na 452 automobila. Broj hibridnih automobila u 2016. godini narastao je na 1.843, 2017. na 2.500 i 2018. godine na 3.522, dok broj hibridnih automobila s vanjskim punjenjem u 2016. godini iznosi

96, u 2017. godini 132 i u 2018. godini 230. Također i u 2019. godini dolazi do rasta svih navedenih vrsta automobila te broj hibridnih automobila bio je 5.547, električnih 730 i hibridnih vozila s vanjskim punjenjem 352. Najveći porast električnih i hibridnih automobila te hibridnih automobila s vanjskim punjenjem dogodio se 2020. godine, gdje je broj električnih automobila porastao na 1.343, hibridnih na 8.080, dok hibridnih vozila s vanjskim punjenjem na 553 automobila. Iz grafikona se može zaključiti da svake godine sve više raste broj vozila na električni i hibridni pogon.

U nastavku je prikazana tablica koja uspoređuje cijenu premije osiguranja električnog automobila Renault Twingo Electric Zen i cijenu premije osiguranja Renault Twingo kod 6 osiguravajućih društava.

Tablica 1 Cijena police osiguranja za Renault Twingo Electric Zen i Renault Twingo na dan 13.01.2021. u kunama

	Croatia osiguranje d.d.	Generali osiguranje d.d.	Wiener osiguranje d.d.	Triglav osiguranje d.d.	Adriatic osiguranje d.d.	Sava osiguranje d.d.
Cijena police osiguranja za Renault Twingo Electric Zen	735,77	812,59	772,2	1060,02	728,26	846,73
Cijena police osiguranja za Renault Twingo	735,77	812,59	772,2	1060,02	728,26	846,73
Porez na premiju osiguranja (15%)	110,37	121,89	115,83	159,00	109,24	127,01
Zeleni popusti (%)	0	0	0	0	0	0
UKUPNO (kn)	1581,91	1747,07	1660,23	2279,04	1565,76	1820,47

Izvor: Kompare. Dostupno na: <https://kompare.hr/osiguranje/auto-osiguranje/pregled-ponuda/5ff722a5eba8870a388b4568/>

Tablica 1 prikazuje cijene police osiguranja za Renault Twingo Electric Zen i Renault Twingo godište 2020 i snaga motora 31 kW kod 6 osiguravajućih kuća na dan 13. siječanj 2021. u kunama. Osiguravajuća društva koja se uspoređuju su: Croatia osiguranje d.d., Generali osiguranje d.d., Wiener osiguranje Vienna Insurance Group d.d., Triglav osiguranje d.d., Adriatic osiguranje d.d. i Sava osiguranje d.d.. Iz tablice je vidljivo da nijedno navedeno osiguravajuće društvo ne nudi tzv. „zeleni“ popust na električne automobile te da je cijena police osiguranja ista bez obzira je li je automobil na električni ili hibridni pogon ili je na benzin/dizel. Još uvijek osiguravajuća društva koriste osnovne podatke za izračun police osiguranja, a to su: registarska zona, snaga vozila, je li vlasnik fizička ili pravna osoba kao i bonusi na policu i pokrića. Iz tablice se vidi da je najskuplje osiguranje automobila u Triglav osiguranju d.d. i iznosi 2.279,04 kn, zatim u Savi d.d. koje iznosi 1.820,47 kn i u Generali osiguranje d.d., gdje polica osiguranja iznosi 1.747,07 kn. Najjeftinije osiguranje je u Adriatic osiguranju d.d. i polica iznosi 1.565,76 kn, zatim Croatia osiguranju d.d. u kojem polica osiguranja iznosi 1.581,91 kn i na trećem mjestu je Wiener osiguranje Vienna Insurance Group d.d. koje iznosi 1.660,23 kn.

Iako broj hibridnih i električnih automobila raste u Hrvatskoj, osiguravajuća društva ne nude nikakve popuste kako bi poticali da se što više osigurava takvih automobila. Između ostalog, razlog povećanja broja hibridnih i električnih automobila je u tome što je u Hrvatskoj punjenje električnih automobila besplatno.

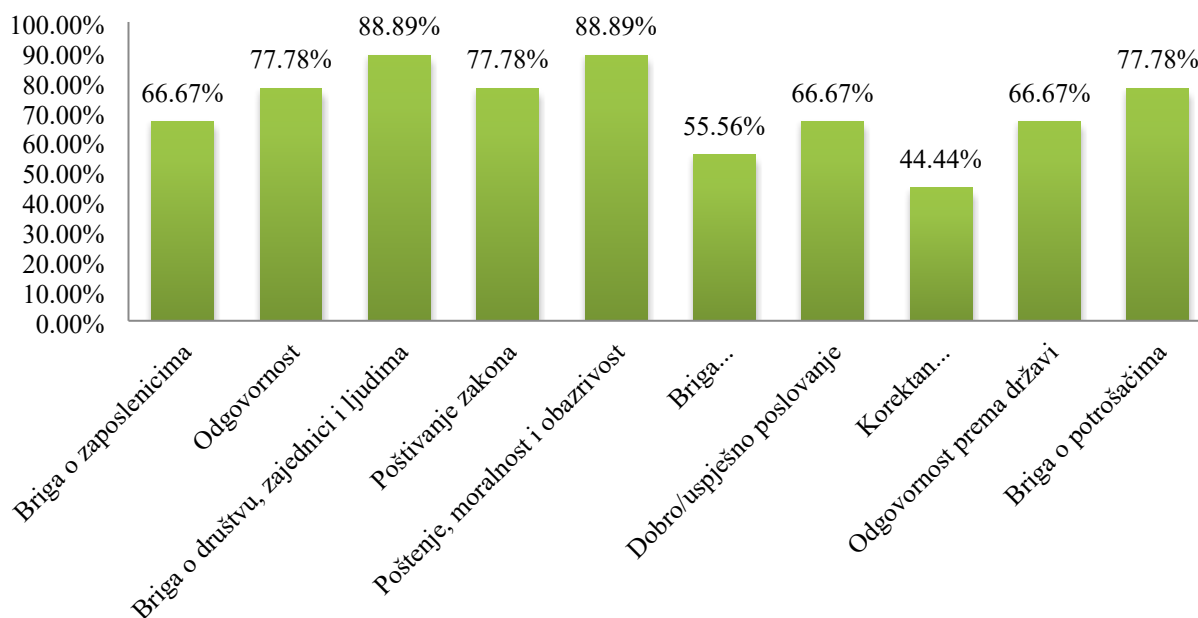
Fondovi za zaštitu okoliša i energentsku učinkovitost (2021) sufinanciraju i do 40% bespovratnih sredstava za kupnju takvih automobila u Hrvatskoj, Europi ili svijetu. Jedini preduvjet je da se automobil registrira u Hrvatskoj. Za fizičke osobe sufinanciraju od 20.000,00 do 70.000,00 kn.

4.3. Analiza perspektive osiguravajućih društava u Republici Hrvatskoj u održivoj zelenoj ekonomiji

U ovom poglavlju analizira se društveno odgovorno poslovanje, održivi razvoj i zaštita okoliša te zeleni proizvodi i usluge osiguravajućih društava u Republici Hrvatskoj temeljem provedenog istraživanja autorice.

4.3.1. Analiza društveno odgovornog poslovanja osiguravajućih društava u Republici Hrvatskoj

U nastavku rada prikazan je grafikon 3 koji prikazuje dobivene rezultate istraživanja osiguravajućih društava o značenju pojma „društveno odgovornog poslovanja“.

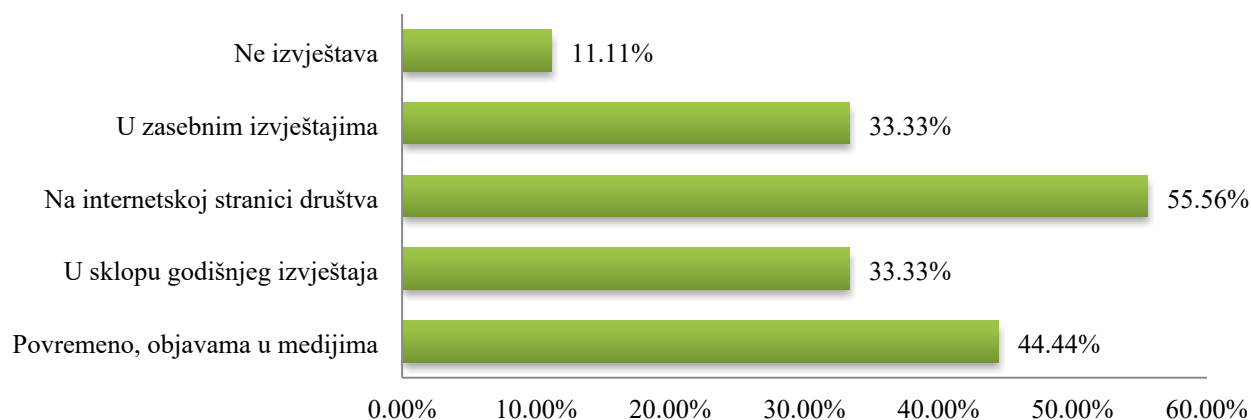

Grafikon 3 Pojam „društveno odgovorno poslovanje“ kod osiguravajućih društava (%)

Izvor: rezultati istraživanja autorice

Iz grafikona je vidljivo da za osiguravajuća društva pojam „društveno odgovorno poslovanje“ najviše znači briga o društvu, zajednici i ljudima te poštenje, moralnost i obazrivost (88,89%). Nadalje, da je društveno odgovorno poslovanje odgovornost, poštivanje zakona i briga o potrošačima (77,78%). Najmanje je osiguravajućih društava odgovorilo da je „društveno odgovorno poslovanje“ korektan odnos radnika prema dužnosti/poslu (44,44%) i briga o okolišu/prirodnim resursima (55,56%).

U nastavku je prikazan grafikon koji prikazuje kako osiguravajuća društva izvještavaju svoje korisnike o društveno odgovornom poslovanju.

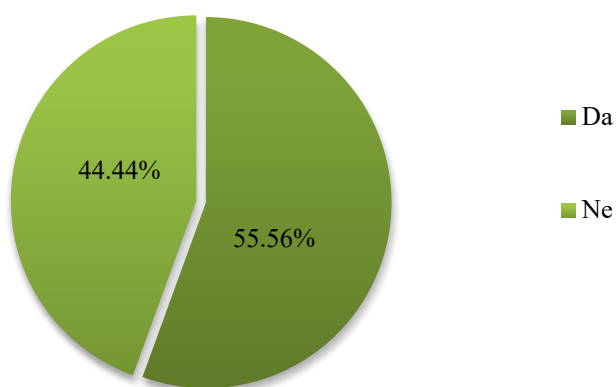

Grafikon 4 Izvještavanje klijenata o društveno odgovornom poslovanju (%)

Izvor: rezultati istraživanja autorice

Najviše osiguravajućih društava, odnosno 55,56% društava izvještava svoje klijente o društveno odgovornom poslovanju na svojim internetskim stranicama, nadalje 44,44% društava izvještava povremeno u medijima, a 33,33% društava izvještava u zasebnim i godišnjim izvještajima. Samo jedno osiguravajuće društvo ne izvještava svoje klijente o društveno odgovornom poslovanju.

U nastavku rada prikazan je grafikon društveno odgovornih projekata ili aktivnosti kako bi se očuvao okoliš.

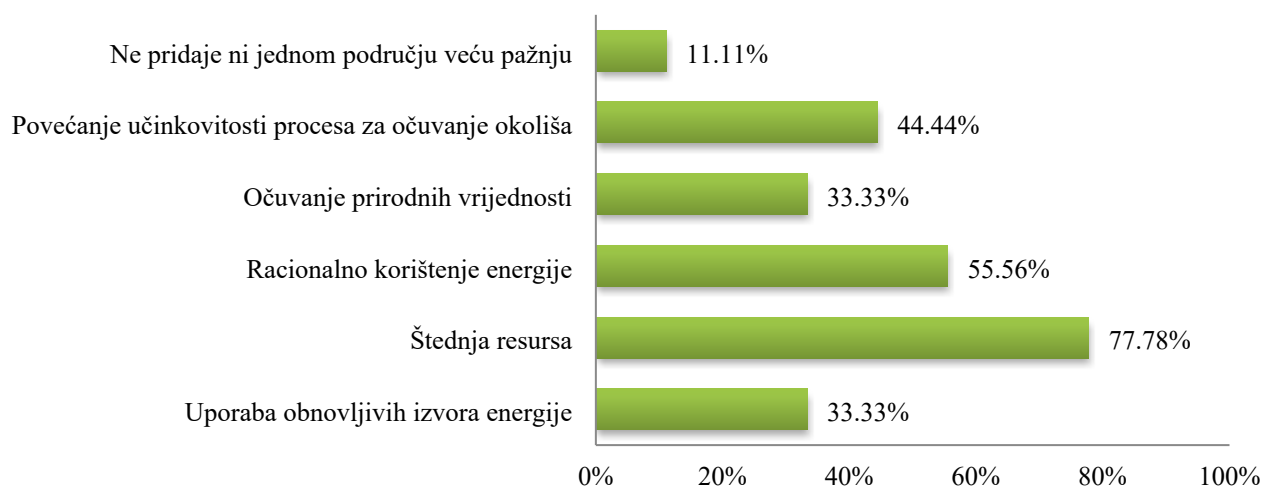
Grafikon 5 Društveno odgovorni projekti osiguravajućih društava (%)

Izvor: rezultati istraživanja autorice

Grafikon 5 prikazuje koliko osiguravajućih društava provodi društveno odgovorne projekte ili aktivnosti kako bi potakli klijente, ali i zaposlenike da očuvaju i zaštite okoliš. Od 9 ispitanih osiguravajućih društava, 55,56% ih je odgovorilo da provode društveno odgovorne projekt, a 44,44% ih ne provodi. Neki od projekata su: „BORANKA pošumljavanje opožarenog područja oko Splita“, zatim „Recikliraj papir sačuvaj šumu“ i „Projekt razvrstavanja otpadom i korištenje električne energije iz obnovljivih izvora“.

4.3.2. Analiza održivog razvoja i zaštite okoliša kod osiguravajućih društava

U poglavlju 4.3.2. prikazani su grafikoni koji prikazuju područja zaštite okoliša osiguravajućih društava i područja zaštite okoliša koja osiguravajuća društava primjenjuju, trenutno ne primjenjuju, ali će primjenjivati i ne primjenjuju. Nadalje, prikazan je grafikon vezan za pravilnike i obrazovne programe.

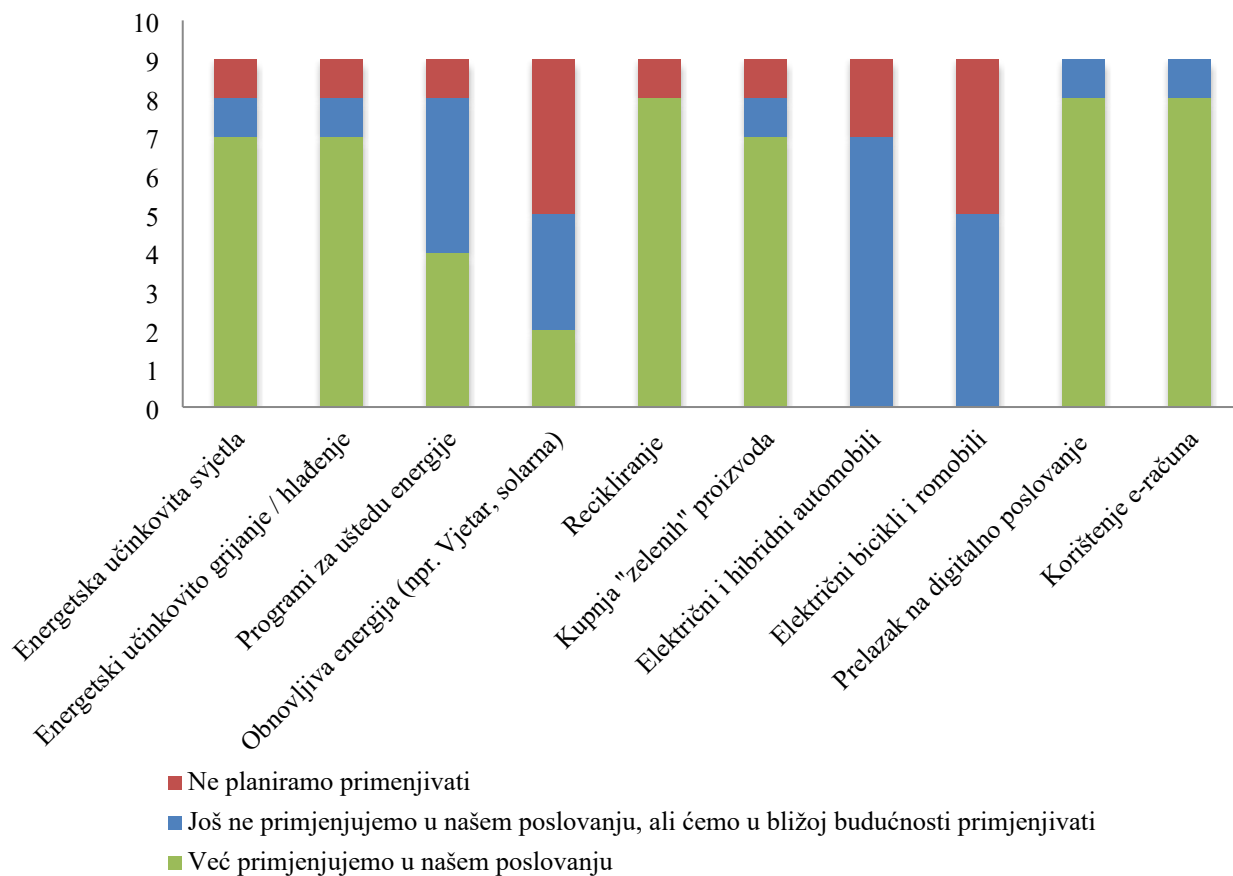

Grafikon 6 Područja zaštite okoliša osiguravajućih društava (%)

Izvor: rezultati istraživanja autorice

Navedeni grafikon prikazuje kojim područjima osiguravajuća društva najviše pridaju pažnje. Osiguravajuća društva najviše su orijentirana na štednju resursa (77,78%), racionalno korištenje energije (55,56%) te povećanje učinkovitosti procesa očuvanja okoliša (44,44%). Zatim malo

manje pažnje pridaju očuvanju prirodnih vrijednosti (33,33%) kao i upotreba obnovljivih izvora energije (33,33%). Samo jedno društvo od devet ispitanih ne pridaje ni jednom području veću pažnju (11,11%).

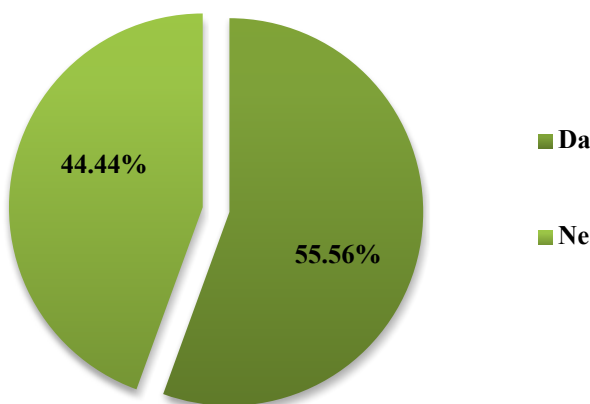
Grafikon 7 Područja zaštite okoliša koja osiguravajuća društava primjenjuju, trenutno ne primjenjuju, ali će primjenjivati i ne primjenjuju

Izvor: rezultati istraživanja autorice

Grafikon 7 prikazuje područja zaštite okoliša koja osiguravajuća društva primjenjuju, trenutno ne primjenjuju, ali će primjenjivati i ne primjenjuju. Sedam osiguravajućih društava primjenjuju energetska učinkovitost u svome poslovanju, dok jedno osiguravajuće društvo trenutno ne primjenjuje, ali će u budućnosti primjenjivati i jedno društvo neće uopće primjenjivati. Nadalje, kod energetske učinkovitosti grijanja/hlađenja također, sedam osiguravajućih društava primjenjuje, jedno osiguravajuće društvo ne primjenjuje, ali će u budućnosti primjenjivati i jedno

društvo neće uopće primjenjivati. Kod programa za uštedu energije samo četiri osiguravajuća društva primjenjuju navedeni program, zatim četiri osiguravajuća društva ne primjenjuju, ali će početi primjenjivati i jedno neće uopće primjenjivati. Najveći broj osiguravajućih društava (četiri) ne primjenjuju i neće u budućnosti primjenjivati obnovljivu energiju kao što su korištenje vjetra ili solarne energije, dok samo dva društva primjenjuje navedeni koncepti, a tri osiguravajuća društva će početi primjenjivati. Najveći broj osiguravajućih društava reciklira i to osam od ukupno devet, dok jedno društvo ne planira primjenjivati recikliranje u svome poslovanju. Također, najveći broj (osam osiguravajućih društava) je prešlo na digitalno poslovanje kao i primjenu e-računa, dok jedno društvo planira u budućnosti primjenjivati digitalno poslovanje i koristiti e-račune. Osiguravajuća društva u svom poslovanju nemaju električne ili hibridne automobile kao ni električne bicikle i romobile, ali sedam od devet društava planira zamijeniti svoje automobile u električne ili hibridne, a samo dva osiguravajuća društva ne planira. Pet društava planira uvesti električne bicikle i romobile, a njih četvero ne planira. Nadalje, sedam osiguravajućih društava kupuju „zelene“ proizvode kao što su uredski materijal s recikliranim sadržajem, ekološke prihvatljive kemikalije za čišćenje, reciklirani papir i slično, dok jedno osiguravajuće društvo planira početi kupovati „zelene“ proizvode, a jedno društvo ne planira.

U nastavku je prikazan grafikon koji prikazuje postotak osiguravajućih društava koji koriste pravilnike o održivom razvoju i zaštiti okoliša kao i obrazovne programe za svoje zaposlenike o očuvanju okoliša.

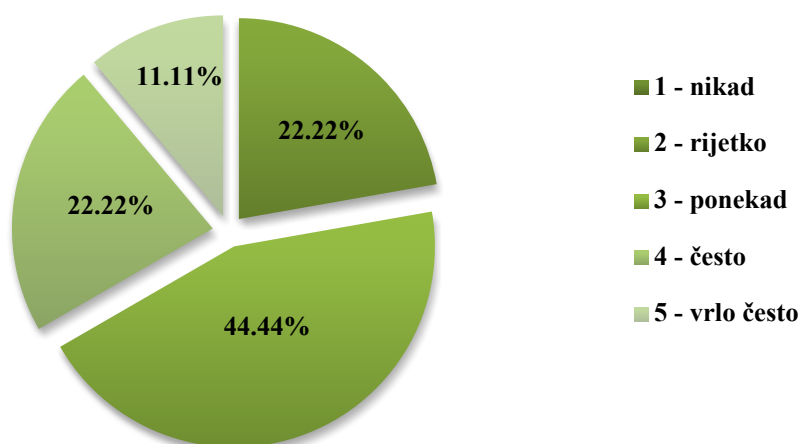

Grafikon 8 Pravilnici i obrazovni programi za zaposlenike za očuvanje okoliša (%)

Izvor: rezultati istraživanja autorice

Od devet osiguravajućih društava samo pet društava (55,56%) nude pravilnike i programe za zaposlenike, dok četiri osiguravajuća društva (44,44%) ne nude.

U nastavku je prikazan grafikon koji prikazuje učestalost izdvajanja financijskih sredstava za upravljanje zaštitom okoliša u društvu.

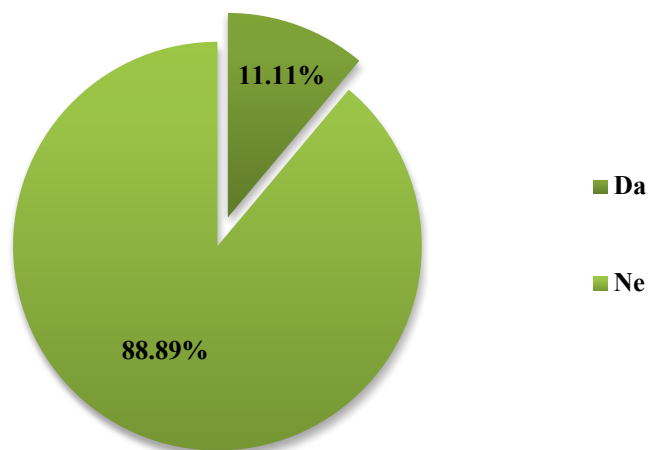
Grafikon 9 Učestalost izdvajanja financijskih sredstava za upravljanje zaštitom okoliša u društvu (%)

Izvor: rezultati istraživanja autorice

Iz grafikona je vidljivo da 44,44% osiguravajućih društava u Republici Hrvatskoj ponekad izdvaja financijska sredstva za upravljanje zaštitom okoliša u društvu, nadalje 22,22% osiguravajućih društava izdvaja financijska sredstva za upravljanje zaštitom okoliša rijetko, ali i 22,22% osiguravajućih društava izdvaja financijska sredstva često, dok samo 11,11% odnosno jedno osiguravajuće društvo izdvaja vrlo često.

4.3.3. Analiza zelenih proizvoda i usluga osiguravajućih društava

U nastavku je prikazan grafikon koji prikazuje postotak osiguravajućih društava koji nude tzv. „zeleni“ popuste na police osiguranja za osiguranje kuća koje su ekološki održive.

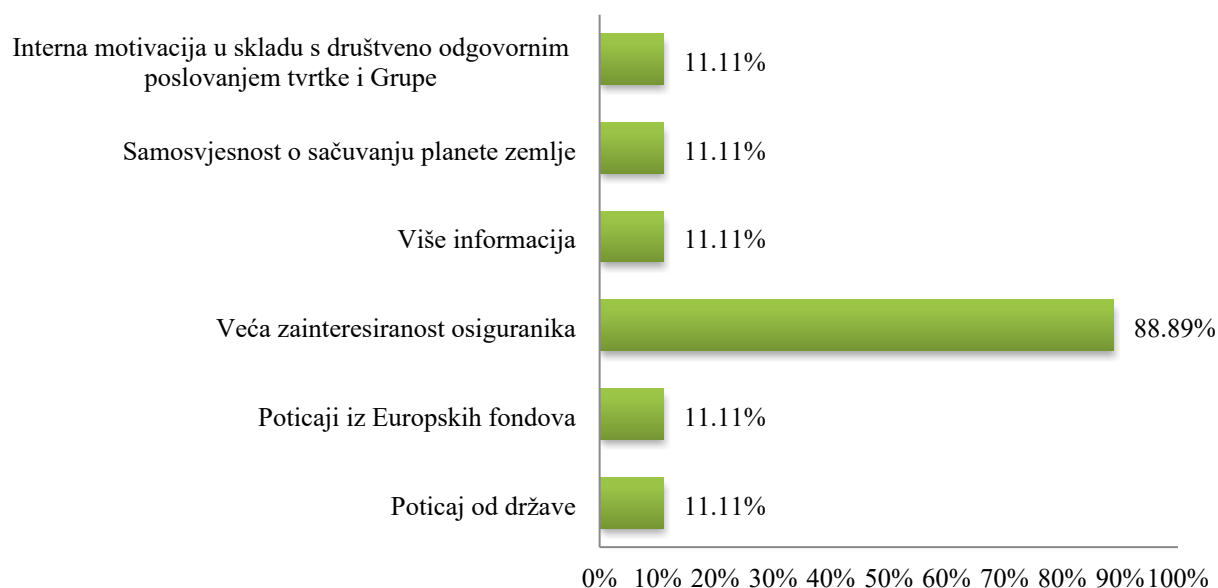

Grafikon 10 Postotak osiguravajućih društava koje nude tzv. "zeleni" popuste na police osiguranja za kuće koje su ekološki održive

Izvor: rezultati istraživanja autorice

Od devet ispitanih osiguravajućih društava samo jedno društvo (11,11%) nudi tzv. „zeleni“ popust na police osiguranja za osiguranje kuća koje su ekološki održive. Popust koji nudi nalazi se u rasponu od 5% do 10% po polici osiguranja.

U nastavku je prikazan grafikon koji prikazuje motivaciju osiguravajućih društava kako bi u budućnosti nudili tzv. „zeleni“ popuste svojim osiguranicima.

Grafikon 11 Motivacija osiguravajućih društava u nuđenju tzv. "zelenih" popusta svojim osiguranicima (%)

Izvor: rezultati istraživanja autorice

Gotovo 90% osiguravajućih društava navelo je da bi najveća motivacija bila veća zainteresiranost osiguranika, dok samo 11,11% osiguravajućih društava motivacija bi bila poticaji od države i Europskih fondova, više informacija o zelenom poslovanju, nadalje samosvijest o održavanju planeta zemlje i interna motivacija u skladu s društvenim poslovanjem tvrtke i Grupe.

5. Rasprava

Republika Hrvatska sve se više uključuje u poticanje stanovništva, ali i poduzeća da vode što veću brigu o zaštiti okoliša. Osiguravajuća društva kao i većina poduzeća naglašavaju kako je društveno odgovorno poslovanje sastavni dio njihove strategije.

Osiguravajuća društva smatraju da „društveno odgovorno poslovanje“ podrazumijeva briga o društvu, zajednici i ljudima te poštenje, moralnost i obazrivost. Nadalje, da je društveno odgovorno poslovanje odgovornost, poštivanje zakona i briga o potrošačima. Navode da se informacije o njihovom društveno odgovornom poslovanju mogu naći na njihovim službenim web stranicama te da povremeno o tome obavijeste medije. Također, navode kako provode projekte vezane za očuvanje i zaštitu okoliša, ali samo je nekolicina znala navesti nazive tih projekata, kao što su „BORANKA pošumljavanje opožarenog područja oko Splita“, zatim „Recikliraj papir sačuvaj šumu“ i „Projekt razvrstavanja otpadom i korištenje električne energije iz obnovljivih izvora“. Osiguravajuća društva najviše primjenjuju u svome poslovanju područja koja su vezana za zaštitu okoliša kao što je prelazak na digitalno poslovanje i korištenje e-računa, zatim recikliranje, kupnja „zelenih“ proizvoda, korištenje energetskih učinkovitih svjetala kao i energetsko učinkovito grijanje i hlađenje. U osiguravajućim društvima Republike Hrvatske se još uvijek ne primjenjuju električna ili hibridna vozila kao ni električni bicikli i romobili. Nekolicina osiguravajućih društava provodi programe za uštedu energije kao i korištenje obnovljive energije. Također, više od 50% osiguravajućih društava ima pravilnike i obrazovne programe za zaposlenike o očuvanju okoliša. Najviše osiguravajućih društava ponekad izdvaja financijska sredstva za upravljanje zaštitom okoliša u društvu. Od devet ispitanih osiguravajućih društava samo jedno društvo nudi tzv. „zeleni“ popust na police osiguranja za osiguranje kuća koje su ekološki održive. Popust koji nudi nalazi se u rasponu od 5% do 10% po polici osiguranja, dok nijedno osiguravajuće društvo ne nudi tzv. „zeleni“ popust na police osiguranja za električne ili hibridne automobile. Neki od razloga zašto osiguravajuća društva nisu prešla na primjenu „zelenih“ praksi su da nemaju na raspolaganju dovoljno resursa, da nije obavezno u poslovanju, da previše košta, da je nerazvijeno tržište RH i slično. Najveća motivacija osiguravajućih društava za nuđenje tzv. „zelenih“ poput bila bi veća zainteresiranost osiguranika.

6. Zaključak

Zelena ekonomija omogućava poboljšanje života ljudi, ali i smanjenje negativnog utjecaja na okoliš. Osim navedenoga povećava i socijalnu jednakost ljudi uz istovremeno smanjenje ekoloških rizika. Kako bi se zelena ekonomija razvila treba ju promatrati, ali i promijeniti u društvenom i gospodarskom pogledu, tako što se treba promijeniti okvir poslovanja, ali i ponašanje pojedinca. Treba joj se posvetiti na globalnoj, ali i na mikro razni kroz pokretanje investicija putem kojih će se smanjiti zagađenost okoliša tako što će se koristiti učinkovita energija i obnovljivi prirodni resursi.

Može se zaključiti da hrvatsko tržište osiguranja još uvijek nije dovoljno uključeno u provođenje zelene ekonomije, iako manji dio osiguravajućih društva počinje voditi brigu o okolišu kroz različite projekte, ali to još uvijek u praksi nije u potpunosti zaživjelo. Većina osiguravajućih društva provode digitalizaciju svoga poslovanja, pridaju važnosti okolišu kroz recikliranje otpadom, kupnjom „zelenih“ proizvoda i korištenje elektronskih učinkovitih svjetala te grijanja i hlađenja. Više od pola osiguravajućih društava izjavilo je da izvještava svoje klijente o svom društvenom odgovornom poslovanju putem Interneta, međutim vrlo je teško pronaći javno takve informacije. Također, društva su izjavila kako još uvijek nemaju električne/hibridne automobile, dok na njihovim web stranicama piše da su promijenili više od pola svojeg voznoga parka. Zeleno osiguranje u Hrvatskoj još uvijek nije toliko poznato. Od devet ispitanih osiguravajućih društava, samo jedno osiguravajuće društvo nudi popust za sklapanje police osiguranja za kuće koje su ekološki održive, dok za hibridne ili električne automobile nijedno društvo ne daje popuste. Također, u financijskom izvještaju iz 2019. godine kod osiguravajućeg društva Euroherc osiguranje d.d. spominju se tzv. „zeleni“ popusti koji se daju poduzećima za poboljšavanje ekoloških standarda vozila, međutim u razgovoru sa zastupnicima u osiguranju takvi popusti se u praksi ne daju. Isto tako, osiguravajuća društva kao i sva ostala poduzeća u RH počinju se tek prilagođavati novim načinima poslovanja u kojima se najveći naglasak stavlja na zaštitu i očuvanje okoliša te će se u budućnosti sve više koristiti različiti načini zaštite okoliša.

Preporuka za buduća istraživanja je: usporediti hrvatsko tržište osiguranja u održivoj zelenoj ekonomiji s tržištem osiguranja u Europskoj uniji ili usporedba tržišta osiguranja neke zemlje članice Europske unije.

Literatura

Popis knjiga:

1. Klasić, K., Andrijanić, I. (2013). *Osnove osiguranja-načela i praksa, 3. izmijenjeno i dopunjeno izdanje*. Zagreb: TEB poslovno savjetovanje d.o.o.
2. UN Division for Sustainable Development (2012). A guidebook to the Green Economy. Dostupno na: <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/GE%20Guidebook.pdf> [pristupljeno: 2. veljače 2021].

Popis literature s Interneta:

1. Adriatic osiguranje d.d. (2019). Godišnje izvješće za 2019. godinu zajedno s izvješćem neovisnog revizora. Dostupno na: https://www.adriatic-osiguranje.hr/dokumenti/vijesti/Godisnje_izvjesce_i_izvjesce_neovisnog_revizora_za_2019.pdf. [pristupljeno: 15. veljače 2021].
2. Centar za vozila Hrvatske. (2020). Statistika. Dostupno na: <https://www.cvh.hr/tehnicki-pregled/statistika/>. [pristupljeno: 20. veljače 2021].
3. Euroherc osiguranje d.d. (2019). Godišnje financijsko izvješće 2019. Dostupno na: https://www.euroherc.hr/documents/EH_godisnje_financijsko_izvjesce_2019.pdf. [pristupljeno: 15. veljače 2021].
4. Fond za zaštitu okoliša i energentsku učinkovitost (2021). Poticanje energetske učinkovitosti u prometu . Dostupno na: http://www.fzoeu.hr/hr/energetska_ucinkovitost/poticanje_energetske_ucinkovitosti_u_prometu/s_ufinansiranje_nabave_energetski_ucinkovitijih_vozila/. [pristupljeno: 10. veljače 2021].
5. Fond za zaštitu okoliša i energentsku učinkovitost (2021). Projekti EnU u industriji. Dostupno na: http://www.fzoeu.hr/hr/energetska_ucinkovitost/enu_u_industriji/ [pristupljeno: 10. veljače 2021].

6. Green Economy Coalition (2019). Pet principa zelene ekonomije. Dostupno na: <https://www.greenecomonycoalition.org/news-analysis/the-5-principles-of-green-economy> [pristupljeno: 2. veljače 2021].
7. GRAWE Hrvatska d.d. (2019). Godišnje financijsko izvješće za 2019. godinu GRAWE Hrvatska d.d. Dostupno na: https://www.grawe.hr/fileadmin/grawe_hr/Downloads/Godisnja_izvjesca/Godisnje_izvjesce_osiguravajuceg_drustva_GRAWE_Hrvatska_d.d._za_2019.godinu_.pdf [pristupljeno: 18. travanj 2021].
8. HANFA (2009). HANFA - tržište osiguranja. Dostupno na: <https://www.hanfa.hr/getfile.ashx/?fileId=39205>. [pristupljeno: 8. veljače 2021].
9. HANFA (2021). HANFA. Dostupno na: <https://www.hanfa.hr/trziste-osiguranja/>. [pristupljeno: 8. veljače 2021].
10. HANFA. (2021). HANFA. Dostupno na: <https://www.hanfa.hr/o-nama/> [pristupljeno: 8. veljače 2021].
11. HANFA. (2020). HANFA - Osiguranje. Dostupno na: <https://www.hanfa.hr/getfile.ashx/?fileId=42496> [pristupljeno: 8. veljače 2021].
12. HOU (2021). Hrvatski ured za osiguranje. Dostupno na: <https://huo.hr/hr/huo/clanovi> [pristupljeno: 6. veljače 2021].
13. HUO (2021). Hrvatski ured za osiguranje. Dostupno na: <https://huo.hr/hr/huo> [pristupljeno: 6. veljače 2021].
14. Kompare (2021). Ponuda auto osiguranja. Dostupno na: <https://kompare.hr/osiguranje/auto-osiguranje/pregled-ponuda/5ff722a5eba8870a388b4568/> <https://huo.hr/hr/huo> [pristupljeno: 13. siječnja 2021].
15. Narodne novine d.d. čl.11. (2020). Zakon o osiguranju. Dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2020_05_63_1253.html [pristupljeno: 6. veljače 2021].

16. Sava osiguranje d.d. (2019). Godišnje izvješće Sava osiguranje 2019. Dostupno na: https://www.sava-osiguranje.hr/media/store/hr-hr/doc/2020/GODISNJE-IZVJESCE-SAVA-OSIGURANJA-2019_HR.pdf [pristupljeno: 3. veljače 2021].
17. Triglave osiguranje d.d. (2021). Upravljanje ESG faktorima u Triglav Grupi. Dostupno na: <https://annualreport.triglav.eu/2019/sustainable-development/management-of-esg-factors-at-the-triglav-group> [pristupljeno: 3. veljače 2021].
18. UN (2021). Environment programme. Dostupno na: <https://www.unenvironment.org/regions/asia-and-pacific/regional-initiatives/supporting-resource-efficiency/green-economy> [pristupljeno: 5. veljače 2021].
19. UNIQA osiguranje (2020). Društvena odgovornost. Dostupno na: <https://www.uniqa.hr/ona/drustvena-odgovornost/54> [pristupljeno: 2. veljače 2021].
20. ZAKON.HR (2020). Zakon o osiguranju. Dostupno na: <https://www.zakon.hr/z/369/Zakon-o-osiguranju> [pristupljeno: 2. veljače 2021].

Popis tablice:

<i>Tablica 1</i> Cijena police osiguranja za Renault Twingo Electric Zen i Renault Twingo na dan 13.01.2021. u kunama.....	24
--	----

Popis grafikona:

<i>Grafikon 1</i> Najznačajnije vrste zelenog osiguranja	15
<i>Grafikon 2</i> Broj osiguranih električnih i hibridnih automobila u razdoblju od 2007. – 2020. godine u Republici Hrvatskoj	23
<i>Grafikon 3</i> Pojam „društveno odgovorno poslovanje“ kod osiguravajućih društava (%).....	26
<i>Grafikon 4</i> Izvještavanje klijenata o društveno odgovornom poslovanju (%)	27
<i>Grafikon 5</i> Društveno odgovorni projekti osiguravajućih društava (%)	27
<i>Grafikon 6</i> Područja zaštite okoliša osiguravajućih društava (%).....	28
<i>Grafikon 7</i> Područja zaštite okoliša koja osiguravajuća društava primjenjuju, trenutno ne primjenjuju, ali će primjenjivati i ne primjenjuju	29

<i>Grafikon 8</i> Pravilnici i obrazovni programi za zaposlenike za očuvanje okoliša (%).....	30
<i>Grafikon 9</i> Učestalost izdvajanja financijskih sredstava za upravljanje zaštitom okoliša u društvu (%)	31
<i>Grafikon 10</i> Postotak osiguravajućih društava koje nude tzv. "zelene" popuste na police osiguranja za kuće koje su ekološki održive.....	32
<i>Grafikon 11</i> Motivacija osiguravajućih društava u nuđenju tzv. "zelenih" popusta svojim osiguranicima (%).....	33

Popis slika:

<i>Slika 1</i> Organizacija ureda	8
<i>Slika 2</i> Sudionici održive potrošnje i proizvodnje.	12

Prilog 1

Web upitnik

Perspektiva osiguravajućih društava u održivoj zelenoj ekonomiji u Republici Hrvatskoj

1. Koju funkciju obnašate u osiguravajućem društvu?

DRUŠTVENO ODGOVORNO POSLOVANJE

2. Je li je društveno odgovorno poslovanje dio strategije osiguravajućeg društva?

a) Da

b) Ne

3. Što za osiguravajuće društvo znači pojam “društveno odgovorno poslovanje”?

a) Briga o zaposlenicima

b) Odgovornost

c) Briga o društvu , zajednici i ljudima

d) Poštivanje zakona

e) Poštenje, moralnost i obazrivost

f) Briga o okolišu/prirodnim resursima

g) Dobro/uspješno poslovanje

h) Korektan odnos radnika prema dužnosti/poslu

i) Odgovornost prema državi

j) Briga o potrošačima

k) Ostalo: _____

4. Kako osiguravajuće društvo izvještava o društveno odgovornom poslovanju i/ili održivom razvoju?

a) Povremeno, objavama u medijima

b) U sklopu godišnjeg izvještaja

c) Na internetskoj stranici društva

d) U zasebnim izvještajima

e) Ne izvještava

f) Ostalo: _____

5. Provodi li društvo društveno odgovorne projekte ili aktivnosti kako bi očuvalo okoliš ?

a) Da

b) Ne

6. Ako društvo provodi društveno odgovorne projekte ili aktivnosti kako bi očuvao okoliš, kako se zovu projekti ili aktivnosti?

ODRŽIVI RAZVOJ I ZAŠTITA OKOLIŠA

7. Koliko je važno za osiguravajuće društvo bude "zeleno" i da održivo posluje? (1 - nimalo; 2 - malo; 3 - srednje; 4 - vrlo; 5-izrazito)

8. Postoje li u društvu pravilnici koji se odnose na održivi razvoj i zaštitu okoliša?

a) Da

b) Ne

9. Kojem području zaštite okoliša društvo pridaje najveću pažnju?

- a) Uporaba obnovljivih izvora energije
 - b) Štednja resursa
 - c) Racionalno korištenje energije
 - d) Očuvanje prirodnih vrijednosti
 - e) Povećanje učinkovitosti procesa za očuvanje okoliša
 - f) Ne pridaje ni jednom području veću pažnju
 - g) Ostalo: _____
- 10. Pruža li društvo obrazovne programe ili materijale za svoje zaposlenike o očuvanju okoliša?**

- a) Da
- b) Ne

11. Ocijenite učestalost izdvajanja financijskih sredstava za upravljanje zaštitom okoliša u društvu (1 – nikad; 2 – rijetko; 3 – ponekad; 4 – često; 5 – vrlo često)

12. Označite razinu koja odgovara za Vaše društvo.

	Već primjenjujemo u našem poslovanju / organizaciji	Još ne primjenjujemo u našem poslovanju/ organizaciji, ali ćemo u bližoj budućnosti primjenjivati	Ne planiramo primjenjivati
Energetska učinkovita svjetla			
Energetski učinkovito grijanje / hlađenje, uključujući izolaciju, prozore, termostate itd.			

Programi za uštedu energije			
Obnovljiva energija (npr. Vjetar, solarna ili geotermalna energija)			
Recikliranje (aluminij, karton, papir i ostale proizvode)			
Kupnja zelenih proizvoda: uredski materijal s recikliranim sadržajem, ekološki prihvatljive kemikalije za čišćenje, reciklirani papir i slično			
U svom voznom parku koristi električne i hibridne automobile			
U svom voznom parku koristi električne bicikle i romobile			
Prelazak na digitalno poslovanje			
Korištenje e-računa			

13. Ako u svom poslu niste započeli s primjenom "zelenih" praksi, recite nam zašto.

- a) Previše košta
- b) Nemamo vremena
- c) Nemamo na raspolaganju resurse/ljude
- d) Ograničen pristup informacijama

- e) Nedovoljno poticanje od Vlade
- f) Nije obavezno u poslovanju
- g) Nerazvijeno tržište u RH
- h) Ostalo: _____

ZELENI PROIZVODI I USLUGE OSIGURAVAJUĆIH DRUŠTVA

14. Nudi li društvo svojim osiguranicima tzv. "zeleni popust" na police osiguranja za hibridne/električne automobile?

- a) Da
- b) Ne

15. Ako društvo nudi tzv. "zeleni popust" na police osiguranja za hibridne/električne automobile, koliko iznosi?

- a) manje od 1%
- b) od 1% do 5%
- c) od 5% do 10%
- d) od 10% do 20%
- e) više od 20%
- f) Ne nudi tzv. "zeleni popust"

16. Nudi li društvo svojim osiguranicima tzv. "zeleni popust" na police osiguranja za osiguranje kuća koje su ekološki održive?

- a) Da
- b) Ne

17. Ako društvo nudi tzv. "zeleni popust" na police osiguranja za osiguranje kuća koje su ekološki održive, koliko iznosi?

- a) manje od 1%
- b) od 1% do 5%
- c) od 5% do 10%
- d) od 10% do 20%
- e) više od 20%
- f) Ne nudi tzv. "zeleni popust"

18. Koja bi bila motivacija osiguravajućeg društva da nudi "zelenih" popusta svojim osiguranicima?

- a) Poticaj od države
- b) Poticaji iz Europskih fondova
- c) Veća zainteresiranost osiguranika
- d) Više informacija
- e) Ostalo: _____